

Magyarországba sodorta, hol a Nádor huszár-ezredbe lépett, s itt egészen meghazafiasodott. Végkép hazánkhoz kötötte pedig az, hogy magyar hölgyet vett nőül, b. Splényi Ignác testőrkapitány s ezredtulajdonos leányát, Máriát, ki nem csak gyermekeinek lön anyjává, de magának — mind végig — a szenvedés és bujdosás sulyos éveiben is hű társa maradt, nemes, bátor, lelkes férjéhez hű s méltó feleség.

Ipa, b. Splényi 1840-ben meghalván, Guyon is beadta lemondását a hadseregben viselt szolgálatáról, s nyolcz éven át, majd Komárom-, majd Bars megyében, gazdaságával foglalkozva tölté idejét, s mint sportsman tünt ki.

1848-ban a riadó első szavára, mely a haza minden hű fiát az ország és az alkotmány védelmére szólítja: ő is újra fölvette kardját, melyet aztán le sem tett az utolsó percig. Kinevezését honvéderőnaggyá még István főherczeg s kir. helytartó írta alá.

Szereplése önvédelmi harcunkban sokkal ismeretesebb, mintsem élete e legdicsebb — s előtünk örökre emlékeztető — időszakánál hosszabban kellene időznünk. Nevét ő a magyar történelem legfényesebb lapjai egyikére kitörülhetetlen betűkkel írta föl. Manswörthnél tüntette ki magát először. Nagy-Szombatnál a tulnyomó osztrák erő által körülvevő erőt, a benne szorult csekély magyar erővel, az ő rettenhetetlen — csaknem a hihetetlen esodával határos bátorsága, lelkesültsége s lélekjelenléte tartotta fenn, egy egész napi harcban, míg az éj leple alatt megmenekülhetett kisdé csapattal. De a mi hőstetteinek koronája volt, s neki, az angol történelemből oly találóan kölcsönzött „Oroszlánszívű Rikhard“ nevet szerző maga is áll, alig megmászhatónak látszó meredekével; s az utas bálmulva áll előtte és izzadva ér fel tetejére, nem hihetve, hogy azt — szuronysegezve, agyuk és szuronyok ellen ostrommal lehesse bevenni.

Maga Görgey sem képzelhette ezt akkor lehetségesnek. De az ut, a xenophoni visszavonulásban levő hadseregtől mindenfelé el volt zárva, s Guyon magára vállalta, hogy megkísérte a lehetlent. Két gyöngye zászlóaljával vitte ki a nagyszerű, sőt páratlan fegyvertényt, melyért a két zászlóalj testületileg, zászlójár, kapta a forradalmi érdemjelét; a következő nemzedék pedig emlékszóborral örökitette meg azt. Forradalmunk e jelenete a Roland harcra, vagy épen a titánok hitregei küzdelmeire emlékeztet.

Ilyen ember, a ki Schliknek, a tetőn bálmulatos ügyességgel fölállított ágyui ellenében be tudta venni a tetőt, s a magyar hadsereg átmenetét kierőszakolni képes volt, — ilyen ember kellett arra a vállalatra, hogy a magyar seregektől elvágott s mindenfelől ellenséggel környezett Komáromba — mint haboktól ostromolt szigetre száraz-lábbal — bemenjen, s annak parancsnokságát átvegye. Guyon ennek a feladatnak is megfelelő ezer veszély közt, álrühában, ellenséges csapatoktól, egyenesen Komáromnak tartva, utközben még Nagy-Sarlónál meg is verve az osztrákokat, álutakon bejutott Komáromba s annak parancsnokságát, a tehetetlennek bizonyult — egyébiránt tudományosan képzett — Török tábornoktól átvette.

Fájdalom, a harc koczkái már akkor

el voltak vetve. Guyon kardja még egyszer az alvdeken, a bácskai táborozásban vilant fel. A temesvári csata elvesztése után ott volt Kossuth-tal a lugosi (utolsó) csapatszemplé; onnan Facséra vonult hadtestével — s ott, a váluton, mikor Vécsey, a világosi fegyverletétel hírére hallva, jó hízzemmel, de veszére, Boros-Jenő felé fordult, Guyon ép oly távol a kétségbeeséstől, mint valaha, Bemmel — még egy küzdelmet próbálni, Erdély havasai felé vette útját.

Élete e percztől kezdve kevésbé ismeretes — mert elváltak saját történelmüktől. S azért nem lesz érdektelen a következő — első kézből vett adatokat összeállítanunk felőle.

Erdély délnyugoti sarkán át, a havasok közt bujdosolva ért kisdé csapatával Oláhország földére. Egy kísérlet még öszszeszedni a magyar sereg utolsó maradványait, s új hadműveletet próbálni Erdélyben, nem sikerült. Az év hátralevő hónapjait Bukarestben tölté, honnan — angol öszszekötöttéseivel fogva s az angol konzul közbenjárásával szerzett utlevéllel — 1850 elején Konstantinápolyba érkezett, és szolgálatát a török kormánynak ajánlá föl. Ott eleinte föltétlenül tették elébe, hogy a török hitre térjen át; de ő ezt határozottan megtagadta. Az angol követ — Lord Redcliff — közbenjárására azonban a porta elállt e föltételtől, s megelégedett azzal, hogy a tábornok, keresztény hitét megtartva, török nevet vett föl. Kurshid (a Nap) volt a név, melyen mint pasa, osztráktábornoki ranggal lépett a török hadseregbe. Háboru nem lévén, helyparancsnoki szolgálatra alkalmaztatott s Damaszkusba rendeltetett.

Ekkor már neje is odaérkezett, gyermekeivel. Őket a forradalom legyőzetésével, az osztrákok fogságba vetették s Ponzonyban elzárva tartották, lefoglalván mindenüket s jelesen egy vallásalapítványi uradalmon — a forradalom előtt — átvett bérletök öszszes beruházásait is. Azonban a bécsi angol követség közbenjárása a börtönben szenvedő családot már 1850 elején kiszabadította, sőt kényszer-utlevéllel — egyébiránt a legnagyobb kimélettel és tisztességgel, mit szintén az angol befolyásnak köszönhetek — Triesztig kísérte, s onnan egy Lloyd-gőzösön Konstantinápolyba bocsátotta.

Guyon — vagy már Kurshid pasa — e szerint családjával: nejjével, egy leánya- és két fiával — mehetett új rendeltetési helyére Damaszkusba, hol egészen 1854-ig, az orosz-török háboru kitöréseig, némely lázadó tartományok s felkelők ellen vívott kisebb csatákat kivéve, békében élt, arab paripák nevelésével foglalkozva. De midőn a keleti háboru kitört, elérkezett az idő, hogy nagy tehetségeit s kitűnő bátorságát, a tettek mezeje vegye igénybe. Először reisz-pasának (a tábornok főnökének) nevezték ki az anatóliai hadseregben, a szerasz-kir mellé s a minőségében Erzerum, majd Karsz védelmi állapotba helyezésében is nem csekély része volt s jól ismervén a török hadsereg hiányait, sokat tett kivált az abban elharapozott képzeltetlen fegyelmetlenség fékentartására. A vár-védés azonban nem az ő tere volt, ki a rohamok hőse vala. Különben az európai diplomacia nem is akarta öszszintén, hogy Karsz soká tartsa magát. Guyon, épen angol részről, kéz alatt intéseket kapott ily irány-

ban; de a melyeket ő nem akart megérinteni. S midőn egy izben — mielőtt még az oroszok Karszot körül zárolták s rendes ostrom alá fogták, — egy nyílt csatát elvesztett az oroszok ellen, nem ugyan saját hibájából, hanem seregének s tisztjeinek gyöngesége miatt: a benne vetett bizalom ingadozni kezdett. Ehhez járult a Konstantinápolyban ellene szőtt ármány, melynek eredménye az lett, hogy őt más-hová rendelték.

Karsz a kis-ázsiai harcztéren oly fontos pont volt, mint Sebasztopol a Krimben; s a hadművelet, e részen, egészen körülé központosult. Zarif pasa képtelensége kitűnven, a főparancsnokság Williams angol tábornoknak adatott át. Mind a mellett a vár az ő ügyessége és Kmety hősi védelme dacára is, elesvén végre, mivel ekkor már Szepasztopol a szövetséges hadak bevették, a béke-alkudozások megkezdődtek, s a háboru nemsokára befejezetett. Guyon Konstantinápolyba tetetett át, s itt a lefolyt hadjáratban szerzett kitűnő érdemeiért feridpásává, altábornaggyá léptetett elő. Szolgálat, béke idején, ismét helyőrségi parancsnokságra szorított. De ily minőségben is a legnagyobb — s általános tiszteltettségű volt a török fővárosban, s különösen a diván előtt is. A szultán azt kívánta, hogy minden pénteken ő kísérje, ünnepélyes díszben, a nagy mecsetbe. S ilyenkor a nép is mindig üdvözléssel üdvözölte.

Egy ily pénteken, már díszbe öltözve, hogy a szultán kísérje, egyszerre komoly rosszulletet érzett. Előtte való este társaság volt nála, — többi közt Omer pasának egy épen eltaszított neje is látogatáson volt Guyonnénál, s azon éjjel a család több tagján oly körtünetek mutatkoztak, minők a kisebb foku mérgezésről szokták követni. Guyonon magán hasonló tünetek, csak hogy sokkal nagyobb mértékben, csak reggel törtek ki. Majdnem egész bizonyossággal meg lehetett állapítani, hogy mindazok szenvedtek a körjelekben, a kik bizonyos süteményből — mely a tábornok kedvencz csemegéje volt, s melyet egy, szolgálatában álló egyén szerzett be ez alkalommal — csak falatot is ettek. Azonnal orvos után küldöttek — de az, tudatlanságból-e vagy roszakaratból? — kholera-jeleket akart megállapítani, holott a jelek egészen mások voltak s nyilván mérgezésre mutattak. Guyon, néhány órai kínos szenvedés után, 1856. október 12-én, kilehelte nemes lelkét.

A mint halála híre a városban elterjedt, majdnem forradalom ütött ki. Holttestét az angolok reklamálták; a törökök ellenben, kiknek legnagyobb része őt mahomedánnak vélte s vallásos rajongással tisztelte, ellenszegültek. Végre is csak titkon, éjjel lehetett testét átvinni az angol követség palotájába, honnan keresztényen szertartással temettetett el a Márvány-tengerre néző skuttarii angol temetőbe. Sirirata a következő:

ITT NYUGSZIK
GRÓF GUYON RIKHÁRD
TÖRÖK TÁBORNOK,
FRANKHON IVADÉKA,
ANGOLHON SZÜLÖTTE,
MAGYARHON VITÉZE.

Özvegye kívül halálakor csak kisebbik fia volt mellette. Leányát Belgiojoso herczegnő, a híres és szelleműs keleti

utazó vitte már előbb magával. Nagyobbik fiát pedig Napoleon, mint francia invadékat, Franciaország egyik katonaintézetében, az állam költségén neveltette. E fia később Garibaldi alatt szolgált, atyja hírnevének megfelelő hősiséggel; de 1861-ben — ismeretlen okokból — öngyilkossággal vetett véget életének.

Kisebik fia visszatért hazájába — még itt született 1848-ban — s Borsodmegyében, kis birtokán telepedett meg.

Özvegye, miután sem a török kormánytól, megérdemelt s meg is ígért nyugdíját meg nem kaphatta, sem az osztrák — sőt utóbb a magyar — kormánytól is, lefoglalt haszonbérleti javaiért, méltányos kárpótlást nem nyerhetett, 1870-ben halt el.

A hős pedig, ki hősi szívével s kardjával négy nemzetnek: a francia-, angol-, magyar- és töröknek szerze dicőséget, ott porlik, távol a Bosporus partjain — neve fölött a szabadság és vitézség nemtői virasztanak örökre!

— a — r —

Petőfi.

Tábornok éber lángját veri vissza

A vérszínű éjben a tavóli ég.

Orkán veti fellegvárából a sikra

Izzó repülésű paritákókat.

Csikáz a viharfény, fáklyája a vésznek,

Mely útát a földről az égbe hasít.

Ez éjben, a melyben villám a szövétnék,

Olvassom, oh költő! könyved dalait!

Mily hangok! a könyv szől oly szörnyű haraggal?

Nem mennylőreje-e és szilaj riadó,

Mely mint dühös érczok, bástyádra levagdal

Láthatlan erővel, kevely Jerikó!

Úgy illik e hang a közel zivatarhoz,

Mely készül e honra zudítani dühét!

Nem halt meg a dalnok: ma nyult csak a lanthoz!

Eltűnt; de ha itt a nap: újra kilép!

Oh jőjj, ki sirodban nyugszol temetetlen,

S vagy megsiratott, örök életű holt!

Mint lepke csak alszik a siri lepelben:

Bőtesből legyen a hideg éjjeli bolt!

Jőjj! néped örökké vár özvegyi gyászban,

S közelgeni vél, ha nehéz az idő,

És éjszaki fényben, villámlobogásban,

Gondolja: Petőfi megint haza jó!

Még egyszer, utólszor, zendüljön a lanton,

A rózsáolten, — zengjen a húr;

Ónts lelket az élők szívébe te, phantom,

Mignem haragunk tűzvése kigyúl!

Harsogjon a lant! . . . S ne pihenj le, — de üldözz,

Mint szellem, a mely haza járva kísért: —

Csak gyilkosidat ha tiporva a földhöz,

Állunk boszut átszögezett szivedért!

Bartók Lajos.

Déryné naplójából.

XIII.

A német színház megnyitása. — Egy új udvarló. — Milyen volt egy magyar dandy a század elején?

Most már elkészült minden az ujonnan fölépült nagy német színházhoz. A németek a Rondellából ki, a magyarok meg belevonultak. Most már nagyon messze lett volna az öt pacsirta-utczából a dunai színházba járnom, ismét az asztalosékhöz mentem hát kosztra és szállásra.

Midőn a német színház megnyitották, az nagy pompával történt meg, úgy, hogy a magyar társaság minden tagjának fel kellett öltözni magyar diszöltözethez, a férfiaknak kardosan, a nőknek mind disz-szályos ruhába. Ott álltak két oldalt

sorban s midőn a függöny föllebbent, énekelték a himnust.

Előtte való napon förendelték az egész társaságot a próbaszobába, s ott adatott ki a rendelet az intendans urtól, hogy egy személy se hibázzon, de mind föl legyen öltözve magyarba.

Mikor hazafelé mentünk, mondtam csak ugy odavetve:

— Hát a magyar statisztája legyen a németnek? hogy a német annál nagyobb pompával nyissa meg színházát!

— Jaj ez azért van, — mondák ott többen, — mert Mérey Sándor ur Czibulánának udvarol, s hogy ezáltal is bebizonyítsa neki hódolatát.

Czibulkáné volt akkor a németek első énekesnöje és a közönség kedvence. Szépen is énekelt és jól játszott az operában.

Én nem szóltam semmit, mentem haza; de kész volt nálam a határozat, hogy nem lát engem holnap a német színház.

Este már rosszul kezdtem lenni, nagy főfájás ellen panaszkodtam, de gondoltam, reggel majd orvost küldenek: fekvé maradtam hát s ittam az izzasztó bodza-herbateát. Még se voltam elég lábban. Kérettem a színház orvosát, panaszkodtam, hogy igen megterheltem a gyomrom, s csak hánytató segíthet rajtam. Megkaptam a hánytatót, s a mit máskor fizetésért se vettem volna be, — egy irtóztam tőle, — most keservesen lenyeltem, szintugy gyöngyözött a forró vejték homlokomon s még a mellett az orvos rendeletéből, csupa szeretetből öntötték belém a meleg vizet a leányok, úgy hogy igazán majd nagyon beteg lettem . . .

De még se voltam a németnek statisztája! . . .

Aztán folytak a játékok, a német színházat többen látogatták, mig az ujsággal el nem teltek.

Déry eltávozta után eltelt néhány hét.

Egyszer Murányi hozzám jő látogatni s megkér, hogy van neki egy igen jó ismerőse Debreczenből, az most több ideje, hogy Pesten lakik, a Kigyó-patikában segéd. Látott engem játszani, mert mindennap a színházba jár, de gyakran lát a patika üvegajtájából is, mikor arra járok. Igen megtetszettem neki, s kér, hogy elfogadom-e látogatását, ha tisztelni akar?

Én oly nagy bárgyu voltam még akkor az ilyes dolgokban, hogy nem tudtam felelni, csak azt mondtam nagy ijedten:

— Oh az Istenért Murányi ur! hogy is gondol olyat! Hiszen nem jöhet már hozzám senki látogatni!

— Miért? — kérdi csodálkozva.

— Miért? hát nem tudja, hogy én már Déryhez megyek férjhez s nem szabad senkinek se hozzám jönni.

— Jaj de nagy csacsi maga kis Róza! Még abból lesz is valami, nem is. Mama azt nem engedi meg soha! Aztán azért lehet ám látogatókat elfogadni, ha már jegyet váltottak volna is. No de még az se történt meg. És ez egy igen szép fiatal ember s nem válik magának szegényére, ha elfogadja látogatását. Ó nem jön magához rosz szándékkal.

— Nem, nem, nem! — mondtam — én azt nem tehetem! Nem addig, mig Teresa mamától meg nem kérdeztem, illik-e?

S ugy lett. Elmentem s kértem Murányintól: Teresa mama! Nem illetlen az,

ha én egy idegen férfi látogatását Déry távollétében elfogadom?

— Miért volna az illetlen! Egy becsületes látogatás! Aztán nem is vagy még lekötve.

Gondolkoztam. „No hát nem bánom“, mondtam.

Másnap, épen nagy ünnep lévén, nem játszottunk, kopognak. Benyit Murányi s bevezet egy gyönyörű szép fiatal embert.

— Bacsó Bálint Debreczenből, jó barátom, tiszteletet kívánta tenni, édes Róza.

— Örülök! — de én többet nem tudtam mondani.

— Közlebb óhajtottam megismerni a kisasszonyt, ki a színpadon oly bájosan tudja adni a szendeséget. Én utaztam egy keveset külföldön is, de valóban, nagyon meg voltam lepette —

E beszéd alatt egykissé én is összeszedtem magamat s mondtam szavába vágyva:

— És most egészen kiábrándulva találhatja magát Bacsó ur, midőn látja, hogy egészen más ábrázatot mutat a színpad és egészen mást az — otthon; és megbánhatja magában, hogy a Kigyó-patikától idáig utazott.

— Engedelmet! sőt ellenkezőleg! Meggyőződtem, hogy csupa természetességet láttam ott, a hol különben minden szinlés.

Még beszélünk egyetmást, nem soká mulatott s kért, legyen szabad tiszteletét tenni többször is, és én elfogadtam.

Most már nem mulaszthatom el leírni ez ifju alakját. A mint az ajtón belép, kalapját leemeli s majd sarkig érő nagy-galléru köpenyét leteszi az ajtónál álló székre: valóban elbámultam szépségén. Először is feltűnt az a gyönyörű fej, melyen mindjárt meglátszott a fodrász keze, s melyen szépen rendben álltak a fekete hajgyűrűcskék homloka körül. Szép kék szeme szeliden mosolygott magas homloka alól, s arczsine oly szép fejr volt s a gyenge pir úgy ült ki két arczán, mintha egy edény tejhab közé nyílt rózsát dobnának. Szép volt, igen szép, de hát még a csinos-ság, az elegancia, mely nekem mindig tetszett!

Fejér selyem harisnya, csattos cipő, térdig érő fekete bársony bugyogó, oldalt fekete szalaggal csokorra kötve, fehér atlaszmellény, az alól csak igen keskenyen kibujva a sabotli, valamint kézelőjén is, és fején keskeny nyakkendő, — ez volt a ruha a szép nyulánk termeten.

Arczán a valóságos szelidség honolt és még azonfelül gyönyörű piros ajka és oly kellemes hangzásu szava volt, hogy jól esett a fülek hallani.

Tehát mi türes-tagadás, ez az ifju nekem valóban megtetszett. De bezeggett lettem a Fáy-udvarban! A mint odamentem egy idő mulva látogatni, — mind egyszerre megrohantak, csak Borcsa kisasszony egyedül volt szokott szelidségével kevésbé megtámadó; de az ifjak és Zuzsca kisasszony elkezdék a rohamot ellenem:

— Ugyan Rózácska, igaz-e, a mit hallottunk? S maga szegény Dérynek azt tehette volna? Azt nem teszszük föl magáról, hogy szavát megszegné és hűtellen lenne!

Mondom, hogy én nem lettem hűtellen, de anyám nem akar beleegyezni, hogy Déryhez menjek.

Erre az öreg ur:

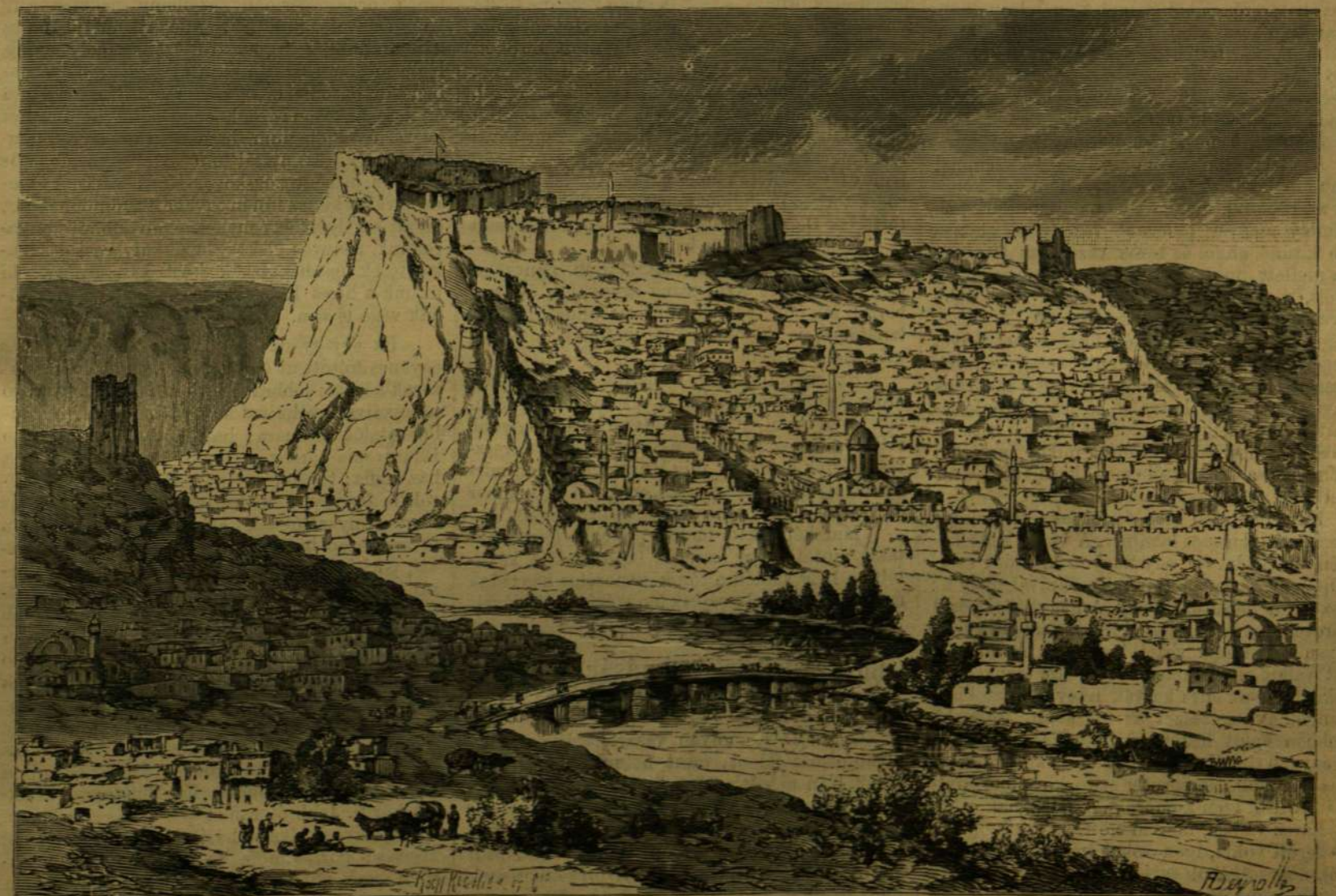
ADRIAI KÉPEK: CATTARO A FEKETEHEGY TÖVÉBEN.

ADRIAI KÉPEK: KRIVOSZIAI ÉS MONTENEGRÓI PÓROK.

AZ ALDUNAI CSATATÉRRŐL: A „SZEIFI” TÖRÖK PÁNCZÉLOS HAJÓ FÖLROBBANTÁSA.

AZ ÁZSIAI CSATATÉRRŐL: KARSZ VÁRA.

minden habozás nélkül, — elfogadom a helyzetet, s annak összes felelősségét, a mi belőle rám hárul. Remélem, mindig meg fogjuk érteni egymást s közös érdekeinket. A nehezen talán tul is vagyunk már a sikerül átgázolnunk azon is, a mi még hátra van!

Ezzel kezét nyújtotta Timaseff grófnak, a ki azt elfogadta s fejét könnyedén meghajlítá. Ez volt az első kézsorítás, melyet az egykori vetélytársak egymással váltottak, a nélkül hogy most vagy előbb valaha szó lett volna köztük egykori ellenségeskedésükről.

Azt a kérdést is megvitatták: fölfedezték-e helyzetük valódiságát egész meztelenségében a spanyol menekültek előtt, kik azt alig volna képesek igazában felfogni; de az eltitkolásnak sem volna semmi haszna, sőt számba véve minden eshetőséget, még jobb, ha minden föl van fedezve azok előtt is, kik a Gallia népességének ugyszólván zömét alkotják. Elhatározottak tehát, a helyzet felől őket lehetőleg felvilágosítani. Ben-Zouf előre örült annak, milyen képet fog vágni a zsidó, mikor meg-

A hajó különben egészen jó állapotban volt, s a rajta levő áru is teljes épségben maradt és semmit sem szenvedett a katasztrófa által. Nagy mennyiségű kétszersült, thea, kávé, dohány, égett bor, szárított hering, gyapju és gyapot szövetek, ruhadarabok, csizmák, só, paprika, fűszerek, hollandi sajtok, füstölt hús, gyufa, gyertya, olaj, szappan — egy szóval minden volt rajta, hordókban, ládákbán, csomagokban, s összesen több mint százezer franc értékben. A katasztrófa előtt néhány nappal indult el, egészen megrakodva, Marseilleből, azzal a czállal, hogy Ceutát érintve egészen Tripolisig megy, s jó vásárt csinál magának. és árucikkeit jó aranyért cseréli be.

— Ez jó bányá nekünk, mondá Servadac, ez a pompás hajó-teher.

— Ha a tulajdonos átengedi, jegyzé meg Procop hadnagy.

— Mit csinálhatna vele! Itt vevőt ugy sem talál reá, sem marokkóiakat, sem arabokat.

— Mind egy, azért nem ad semmit ingyen.

— No, hát meg fogjuk fizetni, jó váltókkal,

— Elhallgass, Mardokheus! — kiáltott reá Ben-Zouf.

— Ne félj, megkapod a pénzedet, — biztatá Servadac.

A spanyolok, megértvén Servadac előadásából, hogy sem Afrika, sem Európa kontinenséből nem maradt meg több néhány csekély pontnál, meglehetősen nyugodtan vették a dolgot. Hakabut azonban gondolataiba mélyedt s egy szót sem szolt az egész előadásra. Ajkai összehúzódtak, egy éles mosolyra, melyről nem lehetett tudni, a káröröm több-e benne, mások baján, vagy a kétségbeesés a magáé fölött.

Servadac ekkor feléje fordulva, azt kérdezte tőle, hogy miután most már ismeri a helyzetet, mit szándékszik tenni? A tengerre akar-e újra szállani, utját folytatandó s az algiri vagy marokkói kikötőbe szállítani hajóterhét, melyeknek már semmi nyomát sem találhatja?

Hakabut Izsák elmosolyodott, de ugy hogy a spanyolok észre ne vegyék, s halkán így szolt Servadachoz:

A HANZA.

SERVADAC IGYEKEZÉK MEGÉRTETNI A HELYZETET.

SERVADAC HECTOR VÁNDORLÁSA.

tudja, hogy néhány száz millió mérföldnyire van az egykori földgömbtől, hol egy sereg hitelezőt s egyszersmind portékái összes vevőit hagyta hátra!

Hakabut valami ötven lépésnyire kullogott mögöttük, lehorgasztott fejjel, mormogva magában valamit Izrael istenéről, s időről időre sebes villámokat lövellve apró szeméiből. Ő is észlelte a történt változásokat, de nem tudott eligazodni rajtok; Ben-Zouf pedig, ha tőle kérdezősködött, mindig csak azzal biztatta: várja be, míg a főkormányzó visszatér, majd az mindent eligazít; azzal ugyan nem biztatta, hogy vevőket szerez portékáinak, sőt inkább azt mondta, hogy „majd rendelkezni fog velők” — a mi egyáltalában nem látszott a zsidó előtt megnyugtató kilátásnak.

E közben a parthoz értek, a hol a Hanza kikötött s horgonyzott. A zsidó is utolérte őket s elkezdte óbégatásait, hogy mennyi kára van neki e kényszerült horgonyzással. Servadac kénytelen volt ráparancsolni, hogy hallgasson.

melyek a földön levő bankházakra és kincstárakra szólnak!

Miután a Hanza és tartalma fölötti szemlélet befejezték s ismét csolnakba szállottak, hogy a partra visszatérjenek, még azt beszéltek meg, hogy a hajó mostani helyén nem maradhat, hanem alkalmasabb kikötőt kell keresnie. S mivel az idő sürgetett, elhatározták, hogy azt másnapnál tovább nem is halasztják.

Egy óra mulva az egész kis telepet a Kunyhóba hívták össze, a hol Servadac Hector ragadta meg a szót, s a helyzetet, a mennyire lehetett, a zsidóval és a spanyolokkal megértette. A spanyolok feje, Negrete, csak azt kérdezte Servadactól, mikorra remélheti, hogy őket Spanyolországba visszavezérelhesse.

— Hogy is ne! — kiálta föl a zsidó; — addig nem, míg nekem egy garasig meg nem fizetik, a mivel tartoznak! Fejenként tíz reált ígérték, ha hajómra veszem őket s elszállítom Ceutából, a hol szárazon maradtak és nem is élhettek. Huszan vannak s így összesen kétszáz reál követelésem van rajtok.

— De hiszen tudom, hogy mindebből egy szó sem igaz, s a főkormányzó ur ő excellenciája csak gunyolódik vagy tréfál velünk.

Timaseff gróf el nem titkolt megvetéssel fordult el a hitvány embertől, a ki folytatta:

— Az ily mesék megjárják a spanyoloknak, ezzel őket féken lehet tartani; de én mit sem adok reájok.

Azzal a kis Ninához fordulva, — a ki ez alkalommal találkozott először a csinos kis Pablóval s nagyon örült, hogy korabeli játszótársat talál benne, — s így szoltá meg őt olaszul:

— Ugy-e kicsikém, egy szó sem igaz belőle? S azzal, vállat vonva, kiment a szobából.

— Átkozott zsidaja! — mondá Ben-Zouf, — hát minden nyelven beszél ez a barom?

— Ugy látom, Ben-Zouf, — felelt Servadac — de ha beszél is, francziául, oroszul, angolul, spanyolul, oroszul, németül, vagy bár a világ minden nyelvén, — mégis csak zsidóul beszél mindig!

(Folyt. követe.)

Adriai képek.

Irta Herman Ottó.

(Vége.)

A Bocche partjairól.

Az azután igazán sajtáságos egy társadalom, a melyet a természet ridegsége által sulyossá lett „lért való küzdelem“ a Bocche keblében, s az azt kényeztő hegységben teremtet!

Peraszto, Rizano az özvegyek hazája! A gyászruha itt már szinte női népviseletté lett.

A ki végig megyen e két hely utcáin s kérdi: ki lakik itt, ki lakik ott? tiz eset között kilencszer hallja feleletül az „özvegy“ jelzöt. E jelenség kulcsát azután kezünkbe adja a tudományok legújabbika, melynek tételei oly világosak, oly kérelhetetlenek: a statisztika, mely megállapította, hogy az emberi foglalkozások között a tengeri hajózás, a hűtelen elem hátán üzött kereskedés a legtöbb emberélet eladóját a halálnak.

E helyzet férfi lakossága — voltaképen szűlött — kivétel nélkül hajós. A perasztóiak és rizanóiak azok, a kikkel minden tengeren, minden égön alatt találkozunk; a kik megküzdének a nagy világ minden viharával; életet áldoznak a Bórának, a Taifunnak, Ternádónak s ki tudja hány oly viharfajtának, mely már külön, rettegett névre tett szert.

Eddig csak az éjszaksarki jegestenger nem dicsekedett velök. Az is megismerte őket. Beszámoltak neki a „Tegethoff“ hajóval, bejárták az örök jegek között szorongó darab földet, a monarchia egyetlen hódítását, mely nem szaporította a közterheket, nem ad nekünk semmit, nem követel tőlünk semmit.

E merész, vállalkozó, ügyes férfiak a tengerre szállnak azzal az eltökélt szándékkal, hogy anyi vagyonra tegyenek szert, a melylyel az agkört békésen leélhetik a rizanói vagy perasztói molo biztos kövezetén: ezt vagy megszerzik, vagy keresés közben elpusztulnak.

A kereskedelmi tengerészet legtöbb s legjobb kapitánya, köztengerésze, kormányosa e tájakról való. S a mikor a Bóra dühöng, a Bocche hajjai felriadnak, az aggodás, a félelem száz meg száz női szívbe markol be, mert az a szeretet szív azt hiszi, hogy ekkor a nagy világ minden tengere háborog, elnyeléssel fenyegeti azt, ki neki minden boldogsága, minden reménye; a ki ő nap-nap után hűségesen vár a part valamely szikláján, noha tudja, hogy még nem jöhet, mert hiszen sok évre bucsuzott el.

E várakozó nők azután tele vannak búval és áhitatossággal. Ladikra szállnak s a magasra tartott kereszt és zászló alatt bucsuba áteveznek a Madonna vagy Szent-György piezi szigetekre, hogy az ott őrzött csodatevő képektől kérjék szereteteik megóvását.

Ez a két szigetecske az öböl gyöngye. Oly kicsinyek, hogy csak az isten háza a legszükségesebb melléképületekkel fér el rajtok.

A ladikokon közelédő bucsusok tarka serege egyike a legkedvesebb látványoknak.

A ki évek múltán szerencsésen kimentette életét s szerzett vagyonát, az szépen, izléssel renndezi be pihenőjét, s a Bocche helységeinek építkezése gyönyörű s kiválóan érvényre jut e hatalmas környezet közepette is. Ez azután e tájakon utolsó állomása a civilizációnak, mert a mi alább fekszik a tenger partján: Castel Lastua, az már egy feladott őrszem, legvége Dalmáciának, melyen tul azután még ma is oly állapot uralkodik, melynek neve: ököljog.

A Bocchetől befelé, a hirhedt Krsztács-hegy mögött s abban a zugban, melyet Krivoscsiaának neveznek, még más dolgok is vannak. Majd reátérünk.

Cattaro.

Ez az öbölrendszer rejtett végpontja, mely az egésznek nevet adott. Az öbölrendszer a legjobban megvédett, legbiztosabb tengeri kikötőt alkot, mely magába foglalhatná a világ összes hadiflottáit, s mely épen e tulajdonságainál fogva az egész világon talán az egyetlen a maga nemében. Cattaróig a partokat és fokokat az erődöknek, ütegeknek oly kombinált rendszere koronázza, mely pontról pontra keresztüztet alkot s az ellenséges hajó benyomulását tökéletesen lehetlenné teszi.

Maga Cattaro a Fekete-hegy legtövéhez van ragasztva, egy kis molóig s azon egy kis platános étahelyig meglópta a tengert, mert különben az a boldogtalan nép le sem kerülhetne a hegy tövével felkapaszkodó lépcsőkről. A Fekete-hegy meredeken szakad le a tengerig; daczos, szakadós oldalán egy százsoroson kigyózó ösvény a védfalakkal egybekapcsolt, ágyukkal megrakott, emeletszerűen egymás fölé emelkedő erődöknek egész sorát köti össze.

E védművek képeznek Charybdisét annak a csodahajónak, melynek sikerülne a Punta d'Ostrón kezdődő keresztűt Scyllán átvergődni.

De e védművek vissza is vágnak, mert a Fekete-hegy gerinczének egy rejtett szorosa képezi nyugoti kapuját a kevésbé híres s annál hirhedtebb Montenegrónak.

Az öblökre bekelődő Sutorinát, a közel fekvő Krivoscsiaát, az idenyülő Montenegrót véve, elképzelhetjük, hogy a cattarói moló érdekes egy találkozás pont. Neutrális pont annyiban, hogy az idegen területek népei fegyvertelenül fölkereshetik Cattaro piacát; az anyagi lét kérdése ideig-óráig békés együttlétre kényszeríti mindazt, a mi a fektelen vadászig elhajult gyűlöletet táplál egymás ellen. És a békés együttlét e csodáját nem isten, nem az ember szeretet szava, hanem a Santa Trinitáról és társereidőiről irányzott ágyutörök teremti meg.

Valóban főséges egy állapot, tökéletesen megfelelő a szláv faj tipikus tulajdonainak, a melyeken mindedig a mivelődés még semmit sem változtatott.

A „fekete sasok“, a montenegróiak leszállanak a hegyről, fölkeresik Cattaro piacát, hoznak bőröket, sajtot, vásárolnak lőport és ólmot.

A férfiak mint emberi alakok valóóságos szobrok. Athleta természet, szép, szabályos arcz, villogó sötét szem, a melyből a dacznak, merészségnek és kegyetlenségnek vegyülete szól. Búszkán, csodálatosan biztos léptekkel ereszkednek le a hegyről. A sztrukan — egy plaidféle szövettarabon — kívül csak a csibukot és a teljes fegyverzetet viselik, mit a város kapujánál letesznek. A férfi mögött jön a nő, a megfoghatatlanságig megterhelve, egyszerű, barátságos szörköntösben, a teljes lemondás vonásával arczában. Nincs joga, nincsen akarata, sorsa a valóóságos raboltság.

A „büntető törvény“ s még inkább a hagyomány pontosan megmondja, mikor, melyik esetben ölheti meg a férj a nőt, jogosan épen azért büntetlenül.

A pária neje, az utolsó cigányasszony sorsa királyi sorsa a montenegrói nő sorsához képest, mert osztozik párja bujában, de örömeiben is; a montenegrói nő nem osztozik semmi- ben, mert annyira rab, hogy a szeszélynek, a gonoszságnak is hallgatagon alá kell hogy vessen magát.

Hallgatnak is és soha sem mosolyognak. Kivétel nincsen s innen van az, hogy a földkerekségének talán egy népénél sem oly általános a tipikus jelleg, mint a montenegróiaknál.

A mivelődés egyéni jellegeket fejt ki, ezek különbözök, s különféle kifejezést adnak az egész egyéniségnek.

Egy pillantással kiismerjük a tömegből az alantjáró szellemet, a műveltséget, még a kedély fokozatait, a vérmérsékletet is.

A montenegróinál ez lehetetlen. Egytől egyig egyformán vad, kegyetlen, daczos, s így ugy hasonlítanak egymáshoz, mint a farkas a farkashoz, a hol az egyén szerint való eltérés oly csekély, hogy csak a legelesebb, avatott szem bírja fölismerni, s oly csekély, hogy az általános jelleget nem zavarja meg.

Az ötvenes években a Cattaróba járó montenegróiak némelyike néha-néha mégis hozott magával egy tarisznyát, ő maga, noha felesége vele jött. És azután megtörtént a mólón, hogy az ott föl s alá csoszogó jámbor török katonának utjába kerülve, egyszerre csak kinyitotta a tarisznyát s hajánál fogva kihuzta belőle a levágot — törököt. Ez volt az egyetlen eset, hogy terhet viselt; mert erre büszke volt — a „becses“ vívmányt elvihette Cetinjébe s a Vladika háza fölött, a szirtfokon ágaskodó véstorony valamelyik karójára tűzhette, saját maga és nemzete nagy dicsőségére.

Nem csak mondják, hanem látjuk is, hogy a „fekete sasok“ haladnak, mert ime most néha már avval érke be, hogy a legyőzött áldozatnak csak az orrát vágják le.

Ez a szláv jelleg története: vagy akaratlan rab, ki azt mondja neked: „padam do nog“ — lábadoz borulok, s meg is teszi, — vagy ármánykodó kegyetlen, ki nem éri be ellene életével, hanem csonkít és kinez. Ezek a végletek.

Ha „ur“, ugy nyugdözó rabtartó — mint az orosz „herceg“ vagy „pán“; ha művelt államok közé van beekelve s nem lehet korlátlan ur, akkor hajsárja a rabtartónak, mint ... tudjuk.

Léteznek a montenegróinál némely vonások, a melyek a lovagiasság színében tűnnek föl. Megbélyegzik a gyávaságot; a ki a csatában felelmet árul el, annak női kötényt kell viselni, az rabmunkára ítéltetik, a férfi előjogait elvesztette. Alapjában véve ez érthető oly nép- nél, mely csekély számu s folytonos tusában él szomszédjaival; de az is jellemző benne, hogy a női öltönydarab a szegény bélyege. Ez tulajdon az a kép, mely a magyar felföld tótjánál is megvan, a mikor t. i. a kereskedő kérdi a vásárlótól: ez s az mire kell? a vásárló pedig feleli: Megkövetem! női főkötőre. A férfi kalapját pedig soha sem „követi meg!“

A nagynek híresztelt vitézségnek is megvan a maga jellege. Nem az a vitézség az, mely érvényesíti erejét s azután a legyőzöttel szemben kifejté nemes indulatát. A montenegrói vitézség a tigris vitézsége, mely eszeveszetteen öl, csonkít, s a szó szoros értelmében még az anya méhében szunyadozó gyermeket sem kíméli meg.

Ez a nép nem szereti a szabadságot mint közös jogát az emberiségnek, hanem magának szereti, hogy más nyakára akaszthassa a rabságát. Ez a zsarnokok „szabadsága“.

Mihelyt a montenegrói ismét fölszedte a Cattaro kapujánál lerakott fegyvert, s elérte a határt, sarkon fordult s fenyegetődzött. Hétről hétre jöttek a jelentések, hogy majd itt, majd ott lövés történt a határt közelítő őrszaktokra; és hétről hétre jöttek a hírek és véres jelek, hogy ott, a hol a hirhedt Krivoscsia Montenegróval és a török területtel összeér, a nobile par fratrum, t. i. a montenegróiak és krivoscsiaiak szövetezve reárontottak a békés pásztortokra, lekoncolták azokat s a nyáját elrabolták.

Mai képe az ott annak, a mit a művelt népek történelme már régmúlt középkornak

nevez. Itt fenn áll a rablófészek, az ökoljog, az utonállás.

És mind ezt a mivelődés központjaiból, a modern közlekedési eszközök segítségével néhány rövid nap alatt el lehet érni. Hajóra szállunk Triesztben vagy Fiumében, lemegyünk Cattaróba, s annak felső kapujából kilépve, mondhatjuk, hogy barbár földre tettük az első lépést.

Európa türi e fekélyt, mert hát épen e perczen is mozog az éjszakai kolosszus, melynek markában Montenegró az, a mi a bandita kezében a gyilkos.

A midőn az öreg Szerdár Omer elszánt seregével benyomult a rablófészek közepébe, s hatalmában állott annak megfékezése, akkor a „diplomacia“ azt kiáltotta: elég! nem szabad! — És a midőn a Krivosesia föllázadt s a híres osztrák taktika és stratégia a Dragaly erőd felé vezető szorosokban ezer holdogtalan katonát kergetett a biztos halál torkába, akkor a „nagyhatalom“ egy maroknyi rablónéppel békealkudozásokba ereszkedett s meghagyta a rablás szabadságát továbbra is! Ez az a „magasabb bölcsesség“, a melyet az egyszerű polgár józan esze fölrini képtelen . . .

Egy pillantás a képre, mely a civilizáció végvidékét — és arra, mely a montenegróiak és krivosesiaiak csoportját ábrázolja: s megértjük e tájak és népek szellemét.

Epilog.

És azután egy szép szeptemberi reggelen azt kérdezte tőlem J. alexredes, mit tehetné értem? mert megkedvelt, de mennie kellett Bécsbe, vissza a híres szürke házba, magával pedig nem vihetett.

„Ereszsenek engem haza.“

Azután „kicsinalták“ s pár nap múlva ismét ringatótt az Adria habja.

A part képei gyorsan tűnöztek, távolról üdvözöltem a Brenno torkolatát, Lacromát, San Giacomót, Raguzát. Azután elértem élettem Trieszt pompás panorámája, s nagyhamar tova vitt a zakatoló mozdony a bükkök felé.

Talán egyszer sem néztem vissza — de mégis egyszer: a mikor a tengertől bucsuztam. A nagy rónán végig vágatva, közelről távolról be sok jó ismerős üdvözölt! Itt egy tanya, ott egy nyáj vagy ménes, nos még hány gémeskut!

Elértem a nagy róna felső szélét is s ott felém kéklett a Bükk hegyláncza. Minden csucs egy nevet varázsolt a nyelvemre, elfogott az a kedves érzet, mely varázsszerű egymásutánban költi fel a régi események édes emlékeit.

És végre elértem a csónes völgy kis házát is. A ház vén öre sajtáságos, vékony csaholást hallatott, így adta ő hírül a családtól közlekedés. Láttam a kivilágított ablak függönyén mint sietett tova egy árnyék, — tudtam kié. Azután egy gyertya pislogott a tornác ajtajában, egy kéz óvta a lángot a szélből s a láng megvilágította az arcz alsó részét. Ismertem az arcz mindent parányát.

— Fiam! te vagy?

— Én vagyok anyám!

Ekkor a gyertya tartóztól kiesett a reszkető kézből, két kar átfogott, — elárastott ragyogó fényével, örök melegével az anyai szeretet.

Azután kirohantak a testvérek.

— No csak hogy itt vagy végre valahára. És alig változott. Azt hittem valami vad, martialis katona alak toppan be egyszer s azt mondja: én vagyok — — —

Nagy sokára tudtam csak elaludni s reggel úgy rémlett előttem, hogy az egész dalmát élet csak egy álom volt. Nem volt bizony álom; az-

alatt, a míg e részt leéltem, haladt az idő, vele az enyész, nagyot változtak az élők s csak sirjaikra borulhattam azoknak, a kiktől egykoron forró öléssel bucsuztam.

— De most már köztünk maradsz ugy-e?

Maradtam addig, a míg nem ragadott el a vándorlás vágya, mely érkezik a fecskével s magával ragadja a bolyongót — ki a bizonytalanságba.

Ki tehet róla?

*

Ez tartalma emlékezetem fiókjának, a melyben adriai képeimet őrzöm. Csak innen meríttem, könyvből egy betűnyit sem vettem át. E képek nekem becsesek, másokkal szemben semmi igényök nincsen.

A „thorneycroft“.

Egy új tengeri szörny merült felszínre: a „thorneycroft“.

Ne gondolja az olvasó, hogy valamely özőnvíz előtti óriási hullónek az utóvilágra fennmaradt ivadékának volna a szörny. Emberi elme szüleménye ez, mely a tengeri háborúk történetében okvetlenül korszakot fog képezni. Pedig hát egy igénytelen kis hajó ez, mindössze is 48 angol lábnyi hosszú és 11 láb szélességű; de mindamellett a tengeri járművek legszilárdabbika a leggyorsabbika, úgyhogy 15—16 tengeri mérföldet három perc alatt képes megfutni, sőt kedvező dagálylyal 19 mérföldet is, mint ezt angol tengerész tekintélyek legközelebbi kísérletei igazolják.

E roppant gyorsasággal futó hajó, — mely nevét föltalálója: Thorneycroft-tól nyerte — arra van hivatva, hogy az ellenségnek legnagyobb vértés hajóit is elsüllyeszte, semmivé tegye. A francia kormány is tett megrendeléseket több ily szörnyhajó készítésére, melyek a kikötők védelmezésére lesnek szánva.

Az „United Service Gazette“ érdekesen írja le ama kísérletet, melyet legközelebb Cherburgban ily „thorneycroft“-tal tettek. A főkérdés az volt: vajon lehetséges-e a torpedót valamely gyors menetben levő hajóhoz sújtani. E kérdés megoldására volt hivatva a kis „thorneycroft“.

Jaurou tengerész és cézira egy már kimustrált hajót: a „Bayonnaise“-t jelölték ki, melyet egy gőzzel, vontató kötélgelégével a nyílt tengerre vittek.

Lemoine hadnagy legott késznek nyilatkozott az első kísérlet végrehajtására, s beszélt a „thorneycroft“-ba két gépész és egy hajókalauz társaságában, hogy a kis járművet egyenesen a nagy hajónak irányozza, miközben mindakettő teljes menében volt.

A „thorneycroft“-ból csupán egy nagyon csekély rész látszott ki a vízből, mely szürke festékkel levén bevonva, csak alig volt a tenger vizének a színétől megkülönböztethető.

A torpedó a hajó orrára volt alkalmazva, melynek szélső ucsására három méter hosszúságú két vitorlós elcsésztek.

A megindulás alkalmával a „thorneycroft“ 3—4 tengeri mérföldnyi távolságra volt a „Bayonnaise“-tól.

Az adott jelre mind a két jármű egyszerre indult meg, és pedig akképen, hogy a „thorneycroft“ a „Bayonnaise“-nek ép az oldalába nyomuljon. A vontató hajó teljes gőzerővel haladt. Az üldöző kis jármű még gyorsabban. E vadászat egy óráig tartott már, midőn a távköz a két hajó között szembetűnően kisebb lett, s a „thorneycroft“ villámgyorsan suhant a nagy hajó bordájának irányában.

Az egész hajócsapat, mely a két hajót feszült figyelemmel kísérte, lélekzétvétel nélkül bámúlt most a bekövetkező jelenetre.

Most volt megválandó, vajon a torpedóval felszerelt „thorneycroft“ a robbanásokról meg semmisül-e vagy nem a négy bátor tengerészszel?

A hajók eközben mindinkább közeledtek — s egy pillanat múlva a „thorneycroft“ egész erővel ütődött a „Bayonnaise“ kormányfelének orrára.

A tenger nagy mértékben fölháborodott, egy bódító, iszonyú dörrenés hangzott föl — s

a „Bayonnais“ nagy roncsolást szenvedvén, észrevehetőleg gyorsan merült a hullámok alá.

A „thorneycroft“ a roppant lökés miatt mintegy 15 méternyi vetődött vissza még a robbanást megelőzőleg, s néhány pillanatig körben pergett, mint az orsó, míg végre megcsendesedett, nyugodtan folytatta útját a kikötő felé.

Tettek még egy másik kísérletet is, ugyanazzal a sikerrel, a nélkül, hogy a „thorneycroft“ legkisebb sérülést szenvedett volna.

A tengerészek általános meggyőződés, hogy husz huszonöt ily „thorneycroft“ ellenében lehetetlen magát védelmeznie a vértés hajók egész rajának is.

U—i.

Petőfi . . . nem él.

Karcolat.

„Én soha se hittem el egy szót se belőle. Én mindig azt mondtam, abszurdum az egész.“

A kívül e hét végén akárhol is találkoztál, „adjon isten“ helyett a fentebbi két mondatnak vagy az egyikével köszöntött, vagy a másikával, vagy mind a ketjével.

Oly tömörked higgadt, bőbes és okos emberünk támadt egyszeriben, a mint megjött a híre, hogy Manasszes egy kitanult, agyafurt, impertinens család, — hogy hat ország lángrollobbant fantáziáját le lehetett volna az eszközkel hitetni.

Ki látta elesni? Ki látta meghalva? Hol egy darabka abból, a mit magán viselt, mely bizonyítaná, hogy a csataterén szedték le tőrtől? Oly nagyon lehetetlen-e, hogy orosz kézbe jutott, mikor az volt az egyetlen ut a megmenekülésre, tudva, hogy osztrák kézbe jutni egy olyan embernek kész halál? Egy Petőfi nem akarhatta tulélni hazáját elvesztését! De tudhatta-e, hogy az elveszett? S ha tudta volna is: egy megbeszélés talán lábzan fekvő ember ura-e elhatározásának? De ha elhurogzolták Oroszország belsejébe, egy Petőfi ne ejtette volna szerét, hogy inkább véget vessen életének, mintsem túrja a muszka rabságot? — Mi bírhatta volna rá, hogy tovább is éljen? Az, a mi a Kufsteinra, Olmützbe, Jozefstadtbba hurcoltattak, a kik pedig biztosan tudhatták, a mit Petőfi csak sejtethetett, hogy csakugyan minden elveszett. — De hát ne adott volna életjelt magáról, annyira ideig? Eleinte azért nem, mert nem volt módjában. Később azért nem, mert nem keresték. Tegyük föl egy pillanatra, hogy Petőfi él, Oroszországban él, tegyük föl, hogy eltörtött már ott tiz esztendő.

S hazájából ez idő alatt egy kereső pillantás, egy nyomozó lépés, egy kérdő szó nem esik érdekében: mit gondolhat az ilyen ember? Egy élő ember nem tételezheti föl, hogy halálát kétségbevonhatatlan bizonyosnak tartja nemzete, s hogy belenyugodott végkép, fatalisztikus lemondással abba a foltévébe, melyről egyik legjobb barátja is, vele egy-estvőre lélek megírta: . . . a mit sejtett a hir, de nem láttak tanuszemek . . .

„Ha már most abban a meggyőződésben él, melyben — ha él, — élnie szükségképpen kellett, hogy őt nemzete nem tarthatja teljes bizonyossággal halottnak: mit gondolhatott: miért nem keresi hát? Vagy azt hitette, hogy az a nemzet tán eltöröltetett a föld színéről, vagy legalább olyan helyzetben van, hogy nem tehet semmit, s őt visszahoznia annyit jelentene, mint elveszteni. Vagy ha a nemzet oly helyzetbe jutott, hogy visszanyerne rendelkezési jogát, módjában áll visszahívni elzúllott fiait, keresnie azokat, a kik szemfényre, bálványá voltak és még se teszi. . . nos, ez esetben mit gondolhatott az élő, az elfeledett költő? Vajon a büszke, önértéses költőnek, a ki tudta jól, mily ő a nemzetnek: érezhetett valami forró végyát visszatérni egy ilyen országba? — Aztán ott van Kossuth. Azt mennyi alkalommal visszahívja nemzete, egyéni elhatározását külső erőszak nem korlátozza, fegyveres erőszemnek nem lesnek reá, ezer meg ezer mérföldnyi hó és homok sivatagok nem állják útját . . .

Néhány nap előtt, mikor még a gyalázatos misztifikáció ki nem derült, sok ember okoskodott illetlen módon azok közül, a kik ma azt mondják: „egy pillanatilag se hittem ezt a humbugot.“

A hir abban az alakban, a mint — egy hivatalos vizsgálat eredményeként — megjelent, mennyi embert megdöbbentett és valószínűsége, hihetlensége, képtelen volta dacára megvesztegetett, s arra a gondolatra hozott: „hát ha van benne valami?“ S a legtöbbben úgy voltak vele, hogy a lét és kétegy közötti hiányosságban itéletüket fölfüggesztették addig az ideig, a míg kétségtelenül ki nem derül, hogy a hir nem való. Ez is csak azt mutatja, hogy még elevenen él a kegyelet, mely himni készletet azt, a mi valószínűtlen, de a minek valószínűsége még is óhajtanók.

Most már kiderült az egész. A beszéd Petőfi életben létéről, a szibériai olombányákról, Petőfi ottani felügyelőségéről nem egyéb hát, mint egy idomtalannul kigondolt mese.

Tág tér kínálkozik a jámbor hiszékenyek kigonyolására.

„Szibériában összekaparják a homokot a bögre körül. A homok olyan forró, hogy a bögreben fölforrálja a paszulyt.“

„Együtt mentünk ki Petőfi urral, egy olombányába kerültünk, de ő csak másfél évig volt munkás, aztán felügyelő lett (muskla hivatalnok! a kit kancukával ütnek!) s én három évig voltam a ruhatisztogatója. (Azt a ruháját tisztogatta, a mibe P. a bányába járt? Nem ros!) Aztán én katona lettem, hozartam a görögök ellen. De aztán megint visszakerültem ugyanabba az olombányába, hol Petőfi urral az év január 3-án beszéltem.“

„A Dunán *filjélé* utaztunk három napig s eljutottunk Glóczba. (Nem Linzbe?) Ott kitétek bennünket a partra s egy napi járúford után eljutottunk Pétervárra, az olombányába.“

„A muszka tiszték magyarul beszéltek velünk. Muszka nyelven az „indulj — holsz, a „megállj!“ — poloz, — az „előre“ — fovecz!“

„Pétervárról elvittek bennünket Amerikába. Onnan Velenczébe, onnan Bécsen át hazajöttünk — én magam Alsó-Szovátra.“

„Szent Kleofás, és ezt önk mind kézpézenek vették! El tudták himni! Oh boldog együgyűség! Irigyelném önöket, ha nem szánnám.“

Igy szólt az én higgadt itéletű urambátyám, elővette Petőfit, — a kit nem vittek a muszkák Szibériába, — s kissé lapozva benne, mondá:

„No most tanuljunk egy kis Manasszesgeografiát.“

És azzal el kezdé olvasni:

Tatárország hegyes-völgyes tartománya Messziről nézett a seregnek utána, Mert jól bent vala már Taliánországban Rozmarina-erdők sötét árnyékában.

Itt semmi különös nem történt népünkkel, Csak hogy kizködni kellett a hideggel, Mert Taliánországban örökös tél vagon, Mentek katonáink csupa havon, fagyon. Ekképen jutottak át Legyelországra Lengyelek földéről pedig Indiába, Franciaország és India határos.

De közöttük az nem nagyon mulatságos, India közepén még csakombok vannak, De aztán aombok mindig magasabbak, S mikor a két ország határát elérék Már akkor a hegyek fölyulnak az égig. . . . A nap fejké lehet

Valami egy óra járása lehetett. Enni nem ettek mást, mint levegőget, Ez olyan sürű ott, hogy harapni lehet, Hanem még italhoz is fursán jutottak, Ha szomjaztak, vizet főlhóból facsartak. Elérték végtére tetejét a hegynek; Ott már oly meleg volt, hogy csak őjjet mentek; Lassacsán mehettek, nagy akadály volt ott, Hát a csillagokban a ló megbotlott. A francziák földje gyönyörű tartomány, Egész paradicsom, egész kis Kanada. Mikor a magyarság beért az országba, A törökök ott már raboltak javába.

— Hát mit szól ehhez, öcsém? — Azt, hogy kár volt a bölcseséggel előbb elő nem állni, mielőtt kisült a lepény.

Irodalom és művészet.

„Költői elbeszélések“ írta Koroda Pál. A fiatal író, a „Tulvilág komédiájá“-nak némi figyelmet ébresztett szerzője, első fellépése után csakhamar, ime négy kisebb költői beszélyjével jelenik meg a könyvpiacon, egy 80 lappal terjedő s csinos kiállítású füzetben. A költői beszélyké: „Dámon.“

„Világok alkotója.“ „Arthur“ „Az igazak jutalma.“ nem tehetség nélkül vannak írva, de zavartalan élvezetet egyikök sem nyújt. A fiatal költőnek vannak eszméi, melyek költői kivitelét tűzi ezüln maga elé, s elég őntudatosan; de lelkében nincs meg a tárgyilagosság összhangja, hogy akár eszelevényt, akár jellemeket tudjon alkotni. Kedélyen embergyűlölet látszik erőt venni, de annak őszinteségéről sem bir meggyőzni. Végleteken, túlzásokban jár. Művei, belső alkat és külső forma tekintetében egyaránt pongyolák, lazák. Egy szóval a szerző még a forrás idejében van, még nagyon messze a kiforrástól; vigyázzon, hogy annak műfolyamát ne erőltesse, s magában igyekezzék meghiggyadni. A csinos füzet Tetley és társa kiadásában jelent meg s ára 1 frt.

„A keresztény egyháztörténelem kézikönyve.“ Dr. Brück mainzi theol. tanár műve, a r. kath. egyháztörténelmi művek közt, s jelesen a népszerűen és a nagyobb közönség számára írottak között, világos előadás, alaposág, az egyháztörténet minden nevezetese mozzanatára kiterjedő teljesség oldaláról előnyösen ismeretes. Az érdekelte kath. iskolai és világi körök kétséggelkül köszönettel s elismeréssel vendik a mű fordítását, melyet — többek közreműködésével — Zimányi Ignácz fogymn. oklev. tanár és törbáltni plébános eszközölt. A nagyobb terjedelmű műből, az I. közsakat (a kereszténység alapításától a hatodik egyetemes zsinatig) tartalmazó első kötet jelent meg, Tetley és társánál, s ára 2 frt.

Dr. Kossutány Tamás, magyar-óvári gazdasági akadémiai tanártól „Magyarország jellemzőbb dohányainak chemiai és növényéleti vizsgálata“ című tanulmány első része jelent meg a természetudományi társulat kiadásában; a csinosan kiállított füzet bolti ára 1 frt; társulati tagoknak 80 kr. — Szerző 150 dohányfaját tett vizsgálatának tárgyává, s egy táblázatban kimutatja azok ammoniak, nitroin, hamu és salétrom tartalmát. Egy másik táblázatban bemutatja a talaj befolyását a dohány minőségére, majd meg szakavatottan értekezik a művelésmód s az erjedés befolyásáról a dohányra. Végül a különböző fajú dohányok költselésének eredményét teszi közzé, melyeket Deininger Imre szintén óvári tanár eszköztől, ki a dohányfajok ízét, zamátát, égségét és erősségét bírálta meg. Ennek bírálata, melyhez csibukot használt, az elemzés eredményeivel elég jól egyezik. A pipázókat kiválólag érdekelheti e munka. Többi közt azt mondja a körültekintő szerző:

Az égsz minőségének a dohány erős voltára befolyása van, s pedig minél jobb égésű a dohány, annál gyengébbnek tetszik az. Ez okból minden körülmény, mely a dohány égségét elősegíti, gyöngébbé teszi azt. Így befolyással birnak: a dohány nedvessége, a vágás minősége, a pipa vagy szivar alakja, a pipa megtömésének módja stb. Ezért egy s ugyanazon dohány mint papirszivarka gyöngye, csibukból erősebb, magyar hosszuszárú pipából szivhatlan erős; továbbá ugyanazon dohány koczkára vágva gyöngyök lesz, mint vékony laskára (török módra) vágott állapotban.

„A világtörzselem eszköze“ a vasutak, posták és táviratok“ című munkákból megjelent a második kötet is. Irta Wüherl Jákó, m. kir. államvasuti könyvezető és ügyosztály-főnökhelyettes. Ára mindakét kötetnek 3 frt, kapható szerzőnél, sugárt, 87. sz. I. em.

„Békésmegyei oklevél“ cím alatt Haas Lajos és Szilinszky Mihály egy vaskos kötetet bocsátottak ki, mely Tetley Nádonál 2 frt 40 krért kapható. 85 latin s 99 magyar oklevél van benne, a leggrőbb 1323-ban kelt, a legújabb 1737-ben; s a magyar oklevelek csak a 16-ik század végén kezdődnek. Ez okmányok a megye történetére vonatkoznak, s így érdekesek adalékokat képeznek hazánk történetéhez. A gyűjtemény létrejövetele részben a Justh-család érdeme, melynek ősei Békésmegyében a mohácsi vérség adalékokat képeznek hazánk történetéhez. A gyűjtemény létrejövetele részben a Justh-család érdeme, melynek ősei Békésmegyében a mohácsi vérség adalékokat képeznek hazánk történetéhez. A gyűjtemény létrejövetele részben a Justh-család érdeme, melynek ősei Békésmegyében a mohácsi vérség adalékokat képeznek hazánk történetéhez.

Vary Gellért kegyesrendi tanár kiadta „Kegyesrend irodalmi életéből“ az utolsó 25 év történetét egy 68 lapnyi füzetben; e szerint a rend tagjai 25 év alatt 137 alkalmi költeményt, 115 értekezést, 117 tankönyvet, 63 tudományos s egyéb művet s 543 folyóirati cikket írtak.

Magyar zenészeti lexikon. Táborzsky és Parsch

kiadásában megjelent a „Magyar zenészeti lexikon“ első füzeté, mely magában foglalja a zenetudomány legszükségesebb ismeretét kívül, a hazai zenészek, zeneszerzők, zenészek s hangszerkészítők rövidre szabott életrajzát, a hangszeres ismertetését és a zenében előforduló idegen szavak magyarázatát. Szerkesztette Ság József. Az első füzet 72 lap, s az A—D betűket foglalja magában. Ára 70 kr. Még négy ily füzet fog megjelenni.

„A nemzetiség és a nemzeti nyelv“ cím alatt Hoffmann Mórtól egy kötet elmélkedés jelent meg Nagy-Kanisán. E könyv természetesen sok mindent elmond, a mit mindnyájban tudunk és helyeslünk, de a mellett a részletekbe is beható s nemzetiségünk érdekeit a társadalom, nevelés, iskola, színeszet és a sajtó terén igyekszik kutatni.

Az új felvél alkalmazól felhívjuk olvasóink figyelmét a „Képes Néplap“-ra, mely a nép számára levén szerkesztve, népies irányban igyekszik tájékoztatni közönségét a folyó események fölül, s könnyen érthető modorban tartott közleményekkel akarja egyrészt nagyobb körben fölébreszteni az olvasási kedvet, másrészt mulatlatva oktató cikkel gyarapítani olvasói ismeretkörét. Hogy ez célját: az olvasási kedv fölébresztését s annak hasznos irányba terelését, a ponyvairódalom bititő és erkölcsöntő teremtésének kizörsírtését bizonyos mértékben elérni eddig is sikerült, mutatja az, hogy négy évi fennállása alatt oly elterjedésre tett szert, minővel rajta kívül egy lap sem csekedhetik Magyarországon. Tartalmán kívül leginkább köszöneti ez elterjedést a miveltebb közönség érdeklődésének, mely egy ily irányú lap szépségét fölsimerte s pártolólag ajánlotta az olvasni szeretők oly rétegei között, kiknek anyagi helyzetük nem engedí drágább lap tartását. A „Képes Néplap“ ára ugyanis oly csekélyre van szabva, hogy azt a legszegényebb körülmények közt élő ember is megszerezheti, mivel a számos képpel, minden helyen egy-egy iven megjelenő újság előfizet si ára póstai szét küldéssel együtt félve csak 1 frt, a „Háboru-Kronika“-val együtt félve 2 frt. Az előfizetési pénzek — legzélszerűben postautalványval — a „Képes Néplap“ kiadó-hivatalához (Egyetem-utca 4 sz. a.) küldendők.

Két új szaklapra hívjuk föl a gazdaközönség figyelmét. Egyik a „Gazdasági Mernők“, melyet Gonda Béla szerkeszt, s melyből eddig négy szám jelent meg érdekes szaktartalommal, jelesen legutóbbi számában a vizek tulajdonságáról, a Hakeday-féle szélkerékrol (4 ábrával), a s.a.—újhelyi kiállítás gazd. gépeiről találunk közleményeket. A „Gazdasági Mernők“ havonként kétszer jelenik meg rajzokkal illusztrálva. Előfizetési ára erre az évre, május 1-től decz. végeig 3 frt. Az előfizetési pénzek a kiadó-hivatalba (Budapest, nádorutca 14.) küldendők. — A másik: a „Gallus“ című szakközlemény, melyet Grubiczy Géza szerkeszt, egy félvi folyamot futott már meg, s ezen idő alatt kinverte a baromfi s nyulatenyésztők pártfogását, sőt a májusban Bécsben rendezett nemzetközi baromfiállításra előismerés díszokmányt is nyert. Előfizetheti Grubiczy Gézánál, Rákospányon-utca 500 szám alatt. Egész évre 3 frt. félve 1 frt 50 kr. Ajánljuk e képes szakközlönynt a baromfi-kevelők és tenyésztők figyelmébe.

A nemzeti színházban e héten lépett föl mint vendég, feledhetetlen Eggressi Gáborunk fia, Eggressi Akos, Shylock szerepében a „Velencze kalindr“-ban. Hangja, alakja, arca, némely mozdulata élénken emléket kőrin elhunyó kitünő tragikusunkra, de — a mi aztán saját érdeme — erőteljes, határozott alakítást mutatott be a nehé szerepben, s bensőséggel, sok helyt megkapólag és jellemzetesen játszott. Szerzőltetés a tragikai szakmára nyereség lenne színházunkra. — Úgyan e héten került elősző színr Moliérenak első nagyobb verses bohózata, a „Szeleburdi, vagy mindent rozskor“ című, Paulai Ede sikerült verses fordításában. A darab főszála az agyafurt szolgán, Mascariile-on fekszik s e szerep kitünő magyarázót nyert Vizvári alakításában, ki elapadhatatlan humorral játszta az alakot s oly kitünő alakítást mutatott be benne, hogy teljes elismerés illeti meg érte.

A budai színikör előadásait csak gyéren látogatja most is a közönség, s Gerőfi igazgató jóra való törekvése eddig nem tudta megőrtni a budai kérget, mely olyan vastag, hogy a nemzeti színház tagjai várbeli előadásai sem szoktak kifogni rajta. E hó 23-ikára egy eredeti magyar operette van kitűzve: „A kvádorlók“, szövegét Beney István írta, zené-

jét pedig Bauer Henrik aradi lyceumi tanár. Aradon az operette zenéje élénk tetszésben részesült, s zenészi körök elismeréssel nyilatkoznak Bauer tehetségéről.

A népszínházban e hó 22-ikére Offenbach „Kék szakáll” operettjének első előadása volt kitűzve. Bepolotte szerepe Soldosnának bizonyára ismét sok tapsot fog szerezni.

A királyné Deák ravatalánál. Zichy Mihály e tárgyú képe jelenleg a nemzeti múzeumban egyik termében van, hol a művész az utolsó javítgatásokat végzi rajta. A királyné, mely gyászban, lehajtott fejjel teszi hosszú felharszagos koszorúját a nagy halottra, a ravatal fölött lebegő géniusz (a nemzet) pedig csilagsugarakból hint koszorút a királyné fejére.

Az edinburghi protestáns presbiteri zsinaton a magyarországi protestánsokat Balog Ferenc debreczeni ref. tanár fogja képviselni, ki most utazott el Angliába.

Mi újság?

Mai számunk az utolsó lévén a jelen (január-juliusi) félévben, a kiadó-hivatal az előfizetőket megrendeléseik mielőbbi beküldésére kéri, nehogy a lap küldésében késedelem vagy zavar álljon be.

A Petőfi életben létéről elterjedt hírek egy sem mirekellő ember hazugságai voltak. Az a bizonyos Manasszes Dániel, ki vakmerő állításával ugy felezkelt a figyelmet, most már le van álcázva.

Közintézetek, egyletek.

A magyar tud. akadémia jun. 18-iki ülésén Greguss Ágost hosszabb értekezést olvasott föl ily cím alatt: „Shakespeare érzése és gondolkozása.” Vizsgálja a nagy angol költő kedélyéletét és világnézetét, továbbá uralkodó hangulatát, meggyőződéseit az emberi társaság és tudomány, erkölcs és vallás dolgában. Hosszabbban ismertette egyes Shakespeare-magyarító tudósok nézeteit, vizsgálódásait a következő eredményekre jut: Shakespeare-től az azon kort jellemző bizonyos komor hangulat nem tagadható meg, ő azonban nem volt pessimista, személyeinek erkölcsi sikerét önkézikbe teszi le, s nem volt a vak végzet, hanem a szabad akarat tanának hirdetője. Tulmelkedik korának elfogultságán s vallási, mind politikai, mind erkölcsi tekintetben szabadon, önállóan és nemesen gondolkodik. Vallási tekintetben lelkében egyik felekezethez sem tartozott, de azért vallásos volt, s a tagadásba sohasem ment át. Politikai tekintetben legáltalában szabadelvű konzervatívnak nevezhető. Greguss után Hunfalvy Pál bemutatta az akadémia nyelvtudományi bizottságának munkáját a magyar helyesírás elveiről a bizottság azon indítványával, hogy az osztály fogadja el azt s ajánlja az akadémia többi osztályainak is. A munkálat áttanulmányozására némi idő levén szükséges, az osztály az iránt a legközelebbi (a szünidő után tartandó) ülésen határoz. — A nyelvtudományi bizottság e munkálata nem állít fel új elveket, csak bővebb, világosabb, részletezőbb kifejtése az 1856-iki javaslataknak, az ebben felállított elvek számosabb példával vannak magyarázva.

A magyar gazdaságyok orsz. eylete egy év előtt felhívta a közönség figyelmét ujonnan berendezett árvalányházára és tanintézetére; most pedig a tanév végén nyilvánosan tesz jelentést a jó sikeréről. A törvény által kiszabott tananyagot lelkiismeretesen felhasználta, jó tanerők működtek, s a növendékek szép haladást tettek. Voltak fizetési növendékek is, kik zongorában és francia nyelvtanításban is részesültek. A kézi munkára, a házi ipar foglalkozásaira szintén nagy figyelmet fordítottak, úgy hogy az eredmények után az egylet bizton számíthat a folyvást gyarapodó pártfogásra és közérdekeltségre.

Egyház és iskola.

Az orsz. zeneakadémia vizsgálatai saját helyiségében (haltér 4. szám I. em.) jun. 25—30-án foglalkoztatni, mindnapan é. 10 órától d. u. 2 óráig. Az első napnak (hétfő) napirendjére ki van tűzve: zenészet esthetika, magyar dal és zene (előadó Ábrányi K.), továbbá zenetörténet (előadó Nikolics S.); a másodikra: összhangzattan a női osztályokban (előadó Volkmann R. és Nikolics S.); a harmadikra összhangzattan a fiúk osztályában (előadó Volkmann R. és Ábrányi K.); a negyedikre: ellenpontozat (előadó: Volkmann S. és Nikolics S.).

Minden napon a vizsgálat zongoramutatványokkal kezdődik s végződik. Jun. 30-án magyar hangverseny fog tartatni, délelőtti 10 órától d. u. 1 óráig. Hazaifas alapítvány. Frölich Salionzo János báró, nyugalmazott ezredes, jelenleg bécsi lakos, Zemplénmegyében Stakesinán a magyar nyelv sikeresebb tanítása végett az iskolának 1000 frtnyi alapítványt ajánlékozott.

Egyetemi alapítvány. Dr. Laubheimer Ferencz, a budapesti egyetem ez ideig rektora, rektorságának emlékéül, 525 frtból álló alapítványt tett, melynek évi kamata szegény beteg egyetemi tanuló költségeinek fedezésére adományozatik.

Husly Károly debreczeni kath. plébános és kispapost vasárnap ünnepel debreczeni lelkészségének negyedszázados jubileumát.

Az edinburghi protestáns presbiteri zsinaton a magyarországi protestánsokat Balog Ferenc debreczeni ref. tanár fogja képviselni, ki most utazott el Angliába.

folytán Ausztria-Magyarország további ezer négyszög méter területet kapott ama helyből, mely eredetileg Páris város kiállításának lón fantartva.

Az állatkertek egymás után érik a veszteségek. A párduez is elpusztult, a tigrisek szomoruan, elvesztették étvágyukat. Az állatkert igazgatóságának nem kaphat engedélyt lovak vágatására, s így a lús egészséges voltáról sem felelhet biztosan.

Házvétel. A „pesti építő társulat” és „municipal hitelintézet”-nek új-bécsi-utcai 665/b és hajó-utcai 665/a számú két palotája vétel útján, az első 234.000 frt, a második 142.000 frt vételáron a kir. szab. trieszti Azienda Assicuratrice birtokába ment át.

Hegycsuszamlás. Küküllőmegye némely vidékén az ideai nagy esőzések következtében egész talaj-átváltások történek. Nagy csapás alakjában jelentkezett ez Szász-Vesszősön, gr. Degenfeld Lajos képviselő birtokán. A szőlőhegy egy harmada a szó teljes értelmében elsüllyedt, egy más része pedig elesesztott. A hegyoldalból 10—12 ölnyi szélességben jelenleg is folytonosan foly ki a föld, mint az olvasztott szurok; egy másik tag mindkét oldalon elfolyt, s mintegy 150 hold teljesen oda van. A magas nagy hegyek, az akáczerdőn innen és túl beköltöztek a völgyekbe. A kaszáló is több helyen süllyed, ugyszintén az erdőnek is egy derék része. A marhákat nem lehet legeltetni azokon a helyeken, mert lesüllyednek, s négy marhát kötéllal vonszoltak ki a habarésből. Az egész hely alakja megváltozott, a mélyedésekből hegyek alakultak, s a hegyekből mély gödrök. Nagy tavak képződtek a hegyeken.

Rabló hadjárat. A Balázsfalvához közel fekvő Hosszu-Aszó községet e hó 19-én este vagy 30 fegyveres oláh paraszt megtámadta, s folytonos lövöldözések közt rabolni és pusztítani kezdtek. Hogy kik és hányan voltak a támadók, s mily mérvet öltött a vakmerő merénylet, még eddig bizonyosan nem tudni. Beszélnek nagy rablásról s gyilkosságokról, melyeket a hírhedt Deánú hajtott végre. Másfelől tagosítási pörből eredt és véressé vált zenebonát említenek. A hozsuzsói indóházhoz többen menekültek ki a szabások elől. Katonaszág N.-Egyedről küldetett a helyszínére.

Léghajózás Budapesten. Erickson Matild svéd léghajósónő, fiatal csinos leányka, vasárnap délután szállt fel egy rendkívüli nagy léghajóval az „Uj világ” kertjéből. A léghajó megtöltése délutáni 3 órakor vette kezdetét, és mintegy tizenegy negyed-órát vett igénybe. Az idő igen kedvezett a légi kirándulásnak. A léghajó 7 óra tájban a svábhegy és zugliger fölött vonult át 2800 méternyi magasságban, a léghajósónő alakja kivehető volt. Az alászállás esti 7 órakor Páty mellett történt minden baleset nélkül.

Hamis 10 és 20 krajczárosok nagy számmal vannak most forgalomban a fővárosban. Minthogy jól vannak verve s megezüstözve, jobbadán csak akkor ismerhetők fel, midőn már egy ideig forgalomban voltak s az ón vagy sárgaréz, melyből készültek, kiütődik rajtuk.

Magyar lovak külföldön. A berlini futtatás harmadik napján a Criterium-díjat (13.000 márkát) Blaskovics Ernő két éves „Bolygó” ménje nyerte el. 9 esikő futott, melyek közül harmadiknak gr. Sztray „Laurenco” esikője érkezett be.

Vasutépítés egy éjszaka alatt. Hogy az amerikaiak, hol egy vállalat létesítéséről van szó, semmiféle nehézségtől vissza nem riadnak, s hogy csaknem bámulatos erélyvel a lehetetleneknek látszó munkálatokat is lehetővé teszik, azt bizonyítja többek közt a következő eset. Brooklynban egy Clasonról a Flatbushyenne-ig vezető vasut volt építendő s minthogy a másik részen lakó háztulajdonosok avval fenyegetőztek, hogy a kiépítést meg fogják akadályozni, a vállalkozóknak érdekében állt e megakadályozás bekövetkezése előtt a művet végrehajtani. Megbizták tehát Heyn Alfred vasuti mérnököt, hogy fogjon a dologhoz, s pedig minél előbb. Heyn hozzá is fogott és a 6500 méter hosszú pályát, melyet köves uton kello építeni — 23 óra alatt befejezte. Szombaton reggel kapta Heyn a megbízást, éji 12 órakor megkezdtek a munkálatokat, s hét óra kora reggel tökéletesen kész volt a vasut. A mérnök rendelkezésére állott: 72 ló, 2 gőzmozdony, 350 munkás, 4 kovács, 42 vasuti kocsis és 8 lövőut.

Elvesztett gyermek. Folyó hó 6-án Tokajból Benedek Pál tiszszabályozási főmérnök 9 éves Miklós nevű fiacskája nyomtalanul eltűnt. A kétségbeesett szülők 500 frt jutalmat biztosítottak annak, ki eltűnt gyermeküket hazavezeti, vagy rokonnak dr. Luby Gyula budapesti ügyvédnek (Alduasar 29. sz.) átadja. — Az eltűnt gyermek keskeny szíjjal övezett szalmakalapot, szürke nyári posztóruhát, ezaltal hosszú inget és német alsó nadrágot, és magas szárú cizmát viselt.

A budapesti egyetem ifjúsága csakugyan elhatározta, hogy a jövő tanévtől egyenruhában fog járni, melyet az utolsó pontig hazai gyártmányból készített. Egy ily öltözet 28 frba kerül.

A nemzeti tornaegylet f. évi július 9-én tornatanítókat képző póttanfolyamot nyitván, arra olyanok is, kik e célra nem az állam által küldetnek, felvétetnek, ha: 1. alkalmas, ép testiek, 2. érettségi vizsgát tettek, vagy tanítói oklevélük van, 3. már mint tornatanítók, vagy előtornászok alkalmazva voltak. A részt venni szándékozók július 9-ig az egylet épületében (Budapest VIII. ösz-utca 17 sz.) személyesen vagy írásbelileg jelentkezhetnek.

Hibaigazítás. A „V. U.” 22-ik számában „Képek Romániából” czimmal megjelent közleményben a 342. lap második hasábjának utolsó kikezdésébe líba esuzott be. Az első szó: Braila helyett Oltenicza olvasandó.

A „Háboru-Kronika” 8-ik száma a következő tartalommal jelent meg: Róni bombázása (képpel). — A dunai török várak (Ruscsuk, Sumla, Szilisztria és Várna vidékének térképével). — Csatározások Ruscsuk körül. — A „Lufti-Dzseil” török páncélos hajó fölrobbanása (képpel). — Török hajók harezta orosz torpedókkal a Duna torkolata körül. — Atkélés a Dunán. — Török-cserkesz győzelme a Kaukaszban. — Önkényes csapatok az al-dunai harezteren. — Az örögimádók. — A karsz-erzermi ut. — Közgazdasági állapotok az ázsiai harezteren.

A háboru folyása ép oly lassu, mint megindulása volt. A hadüzenet óta a második hó mulik el, a nélkül, hogy döntő ütközet fordult volna elő a nagy kiterjedésű csatáterén. A dunai átkelésre kitűzött határidőket még mindig prolóngálják, s ennek következtében napról napra erősbül a régen sejtett föltevés, hogy a roppant áldozatokkal járó dunai átkelés helye nem a török fegyverek által jól védett partokon lesz, hanem Szerbia és Oláhország közt. Milán fejedelem, ki e hó 16-án járt Plojestiben a cziari kezesoklásra, mint újabban jelentik, a legrovidebb idő alatt ismét találkozni fog patronusával, kinek lihtelen beszélgetni valója akadt a szerb fejedelemmel. A montenegrók nagy vereségei, melyeket három oldalról szenvedtek a sziklás rablófészkeket föllyították a törökök előtt, s a Duga-szorosban magát átküzdött Szulejman pasa a Kolacsin fölől betört Ali Saib pasával összeköttetésbe jött, míg délről Mehemed Ali szorítja összebb az abroncsot. Nikitza hadiszállása jelenleg ismeretlen, szorul valahol. Mindezek után pedig (t. i. hogy Szerbiába mennek az oroszok és hogy Montenegroból menekülők bujdosnak ki) elérkezett az idő, hogy monarchiának katonai intézkedéseket tegyen, s ez intézkedésekről elterjedt hírek nagy izgalmat okoztak a hét utolsó napjaiban, mikor Kolicz katonai helytartó és Molinár Zságrábi katonai főparancsnok Bésbe hivattak. Ók a szláv katonai párt előkelő vitézei, s ók volnának kiszemeltek hét mozgósított hadosztály élire, melyek Dalmáciában, Montenegro és Szerbia körül, továbbá Bosznia felé foglalának állást. Azaz hogy ily tisztán még sem tudjuk a dolgot; teljesen az eddigi homályban van burkolva és tapogatózhatunk, hogy orosz mellett, vagy orosz ellen vált-e szükségessé a katonai intézkedés. Az általános bevallás így hangzik: „megakadályozása annak, hogy a török ügyek megoldása egyoldalul Orosz- és Torokország által történjék.” Ezáltal a kis-ázsiai harezteren folytak a fegyveres tusák, az oroszok ostromolják Karsz várát, de rohamaik mindig visszaverettek. Mukhtar pasa állítólag jól megerősítve várja az orosz főserg támadását Erzerum fölött, de a támadás kézik alkalmazást azért, mert az oroszok előbb Karszt akarják hatalmukba keríteni. Az elkévsé érkező hírek nagyobb összeitkötést jelentenek a törökök jobb szánjáról, hol 8000 emberök volt tüzben, de az oroszok visszanyomták őket Delibaba felé. Egy konstantinápolyi távirat pedig nem elég biztos hangon mondja, hogy Jan környékén (az is a török jobb szárnyában esik) az oroszok megverettek és Bajazidig üzetek, melynek helyőrsége „hir szerint” kapitulált. A török balszárny Batumnál még makacson farkasszem néz az oroszokkal, ezek azonban erősítéseket kapnak, míg a törökök hiába várják. E fontos kikötőt is veszély fenyegeti. A kaukaszusi

lázadás terjedéséről sincs semmi újabb hír, sőt orosz hírek azt tudatják, hogy Kravesenko tábornok ostrom alá fogta Szuchum-Kalét.

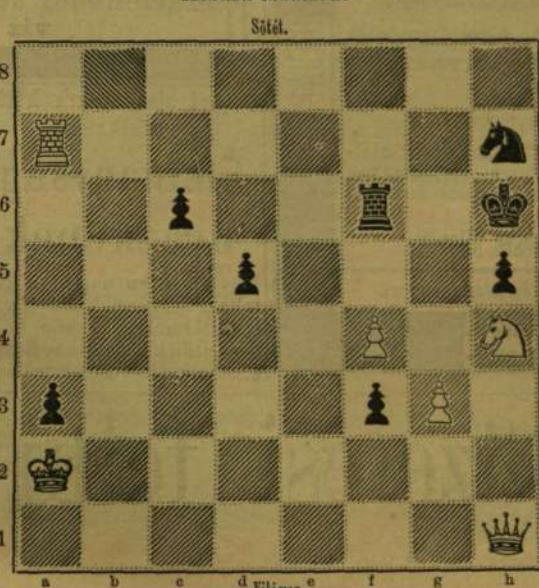
Halálozások.

PINTÉR ENDRE, premonstrei kanonok nyugalomba vonult tanár, meghalt 81 éves korában Csornán. Sok időt töltött a tanári pályán, többi közt a keszthelyi gimnasiunban, hol igazgató volt. A katonás modoru öszinte és jószívű főúruól tanítványai sok emléket őriztek meg. A boldogult mint a matematika tanára rendkívüli emlékező tehetsége által lett híressé, ugy hogy Csaplovics már 1821-ben megjelent „Gemälde aus Ungarn” czimú művében mint kiváló tüneményt említi föl.

Elhunytak még: PALLAVICINI OSZVALD órgróf 60 éves korában Tinnyén, özvegyet és három gyermeket hagyva hátra. — FOGARASI JÁNOS ügyvéd, Vizakna város volt királybírója, az erdélyi országgyűlés két rendbeli képviselője és a volt Felső-Fehérmege utolsó táblbírója, 72 éves korában Segesvárt. — VRABELY MÁRTON nyug. gazdatiszt, a növénytan alapos ismerője, ki az egri gimnasiunnak nevezetes füvészei gyűjteményt ajándékozott, 68 éves korában Egerben.

S AKKJÁTÉK.

916. sz. feladvány Márki Jánostól (Sarkadon). Kezdek számúra.

Világos indul s a negyedik lépésre matot mond.

911-dik számú feladv. megfejtése.

Kohlez és Kockelkörtől.

Table with columns: Világos, Megfejtés, Sötét. It lists chess moves such as 1. Bf1-f7, 2. Hh3-f4, 3. Fc4-d3, 4. Ff7-h5 mat.

(a) 1. Hh3-f4, 2. Fc4-d3, 3. Ff7-h5 mat.

Helyesen fejtették meg: Vessprémben: Fülöp József, Gelsen: Glesinger Zsigmond, Sárospatakon: Gérecz Károly, Debreczenben: Zagyva Imre, Miskolcon: Hartmann testvérek, Bogláron: Mayer K. Budapest: K. J. és F. H. Kolosmonostoron: Brauner Gyula, Marosvásárhelyt: Csipkés Árpád. A pesti sakkkör.

Szerkesztői mondanivaló.

Bukarest. Érdekes közleményét köszönettel vettük. Az ismert ügyben talán már nem sokára tudósíthatjuk.

Az utolsó nap, a lap bezártakor érkezett új hírek nagy hazmasa miatt maradt ki a levél társalpnak legutóbbi számából; de tárgya olyan, hogy valószínűleg a közölség számára sem mulja idejét.

Pozsa. K. K. A kis elbeszélést közölni fogjuk az illető helyen.

L. P. A párisi magyar egylethez küldendő levelek így czimrendelők: „Société Hongroise” Paris (124 rue d’Abouquair café Pásepizet). Hadüzenet. Egy darab vezércekk, nem épen a javából, jó (nem a legjobb) prózában, meglehetősen (néhol erőltetett) rímekkel szedve. Hát ez poézis? Szentes. M. G. (álbitelt alatt). Excelsior! S. (Messzi, távol) Mind a három közleményben van valami, talán a hang, a mi figyelmre méltó egyiket sem mondhatjuk sikerülten s közölsé valóban, s vége felé sem. Az első legesimább, de keveset mond, a vége felé az a „Pakolj” kizavarja az összhangot. A közölség nagyon hosszúra van nyújtva s elégiai hangja nem elég

meleg, nem „elég benső. A harmadikban az első és az utolsó strófa meglehetősen a három közölsőnek frivólósága nem illik. No de, addig próbálja, míg egyszer eltalálja.

B. A. (Temesvár). Gyöngék, minden tekintetben, Rimnek tartja őn az ilyeneket: alatt — miattad, gyilkol meg — beteg? Vagy az ilyeneket: mondhatom-adhatom, szeretnél-mennél? Egyik sem az; amaz nem hangzanak össze, emezek ugyanazon nyelvtani formák ismétlődései. A tartalom sem jobb a formánál.

Kritikán alól. A halász dala. — Beszélgetés szivem (igy!) Dalaimból. — A költő jutalma. Hazám. — Bucsus. — Kezdemények (Hernád partján... Sötét felhők...)

Előfizetési felhívás

VASÁRNAPI UJSÁG

POLITIKAI UJDONSÁGOK

július—decemberi folyamára.

Az új félév közeledtével új előfizetésre hívjuk föl e lapok t. olvasóit, a megrendelések mielőbbi beküldését kérve, nehogy a lapok küldésében késedelem vagy zavar álljon be.

Az előfizetési feltételek a következők:

Negyedévre:

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok 3 frt — kr. A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a „Háboru-Kronika”-val együtt . . . 3 frt 50 kr. Csopán a Vasárnapi Ujság 2 frt — kr. Csopán a Vasárnapi Ujság a „Háboru-Kronika”-val együtt 2 frt 50 kr.

Félévre:

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok 6 frt — kr. A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a „Háboru-Kronika”-val együtt . . . 7 frt — kr. Csopán a Vasárnapi Ujság 4 frt — kr. Csopán a Vasárnapi Ujság a „Háboru-Kronika”-val együtt 5 frt — kr.

Azon előfizetők, kik a „Háboru-Kronika”-cz. képes heti közlönyt elejétől kezdve kívánják megszerezni, előfizetésük alkalmával a május és június-havi számokat 40 krajczárért rendelhetik meg.

A „Háboru-Kronika” előfizetőinek külön mellékletül egy nagy hadi térképet küldünk, mely az egész orosz-török csatáterét Vidintól a Kaukaszusig ábrázolja; ezenkívül adunk a „Háboru-Kronika”-ban kisebb részesítés térképeket az alduai és ázsiai harezteréről, u. m. romániai és bulgáriai csataterképeket, a török vármegységek (Ruscsuk, Szilisztria, Sumla, Várna), montenegrói csatáterét, stb.

A „Vasárnapi Ujság” számai a folyó év elejétől kezdve havi fizetekben is kaphatók. Egy-egy havi füzet ára csinos borítékban 70 krajczár. Teljes számu példányok január elejétől kezdve meg folyvást kaphatók.

Az előfizetések legelőszörben postautalvány által eszközölhetők. — Uj előfizetőink sziveskedjenek megrendelésüknél nevüket, lakhelyüket és az utolsó postát világosan, olvashatólag kiírni. Régi előfizetőink legelőszörben járnak el, ha a czimszalagokból, melyek alatt lapjaikat kapják, egyet a postautalvány szélére fölragasztva beklídenek a kiadó-hivatalhoz.

Az előfizetések a „Vasárnapi Ujság” és „Politikai Ujdonságok” kiadó-hivatalába Budapest, egyetem-utca 4. sz. küldendők. Budapest, 1877. június.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala (Budapest, egyetem-utca 4. szám.)

HETI-NAPTÁR. Jun. hó.

Table with columns: Nap, Katholikus és protestáns, Görög orosz, Izraelita. It lists dates and names for the month of June.

Tartalom: Guyon Rikárd (arckép). — Petőfi. — Déryud naplójából (folyt.). — Karsz vára (képpel). — A „Szeif” török páncélos hajó légbevertetése (képpel). — Bukaresti pünkösti vásár az ideán. — Servadac Heztor kalandus vándorlása a naprendszeren át (képpel). — Melléklet: Adriai képek (képpel). — A „thorneycroft”. — Petőfi... nem él. — Irodalom és művészet. — Közüntézetek, egyletek. — Mi újság? — Halálozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Heti-naptár.

Feladás szerkesztő: Nagy Miklós. (I. Egyetem-tér 2. sz.)

A cséplési idény közeledtével felhívjuk t. cz. gazdáink és földbirtokosaink figyelmét igen mérsékelt áru

legjobb minőségű salgótarjáni TÖMÖRSZENÜNKRE,

mely csak nálunk megrendelhető és más hasonló elnevezés alatt forgalomba hozott szénnel össze nem tévesztendő.

Salgótarjáni kőszénbánya részvény-társulat
Budapest, József-tér 6-ik sz.

(Utányomat nem díjaztatik.) 3565

A szegedi országos kiállításon érdememmel és a III-ik országos tüzoltógyűlésen Aradon a nagy arany és ezüst éremmel kitüntetve.

WALSER FERENCZ

első magyar gép- és tüzoltószerszám-gyár, harang- és érezőtöbje,

ajánlja szabadalmazott új szerkezetű fecskendőit, tüzoltó-egységeket legénységi felszereléseit, vállalkozik kutak, szivattyúk és harangok készítésére, és harangok készítésére, jótállás mellett a legjutányosabb árakon.

Különös figyelmébe ajánlja a nagyérdemű gazdaközönségnek, saját-készítményű és transatlantia szivattyús kutait és gyárának vízvezetékek teljes felszerelésére nagy figyelemmel külön felállított vizművészeti osztályát.

Mintaszerelesek, képes árlapok, kívánatra rendelkezésre állanak.

Feketeleg Erdély és Románia részére: Holozsvárt, belsömonostor-utca.

Minden eddigi világtárlaton, haladás, jóízlés és versenyképességeért, első díjakkal jutalmazva.

Édeskuty L.,
magyar kir. udvari ásványviz-szállító
Budapest, Erzsébet-tér 1. szám.

Természetes ásványvizek és forrástermények telepe.

Főraktára:
Adelheid, Bártfa, Bilkszád, Billin, Borszék, budai keserűvíz-források, Buziás, Carlsbad, Cigelka, Csiz, Franzensbad, Előpatak, Ems, Friedrichshall, Füred, Giesshübl, Gleichenberg, Hall, Igmánd, Johannsbrunn, Ivánda, Kissing, Klausen, Koritnica, Lipik, Luhi, Luhásovitz, Marienbad, Olenyova, Parád, Prebla, Püllna, Pyrmont, Radein, Rohitsoh, Saidschitz, Schwalbach, Selters, Spa, Suligul, Sztias, Szolva, Szulin, Vichy és Wildungeni forrásoknak.

Ezen régi czég, valamint az orvos urak, ugy a t. cz. közönség bizalmát bírván, gyors fogyasztásnak örvend, minek folytán azon helyzetben van, mindenkor friss töltésű vizekkel szolgálhatni.

Az ásványvizek valódisága és frisesége tekintetében, a készletek a városi főorvos ellenőrzése alá vannak helyezve.

Arjegyzékek kívánatra ingyen szolgáltatnak ki.

Ásványviz-iroda.

A közelfekvő kellemes sétány és üzletben tett készület nagy alkalmat nyujtanak az ásványviz gyógyhasználatára, megjegyezvén, hogy az eddigi helyiséget tetemesen megnagyobbítottam.

Marienbadi, seltersi, luhi, koritniczai és budai keserűvíz pohárszámra is szolgáltatnak ki.

Ünnepi ajándékokra különösen alkalmas!

Mattoni-féle
Életnagyságú BUDAI KIRÁLY-KESERŰVIZ
arczképek, **BUDAI KIRÁLY-KESERŰVIZ**

fénykép után nagyítva, kréta-rajzban művészi, finom kivitelű, bármely fénykép beállítására készíttetnek Hommel C. műintézetében Halberstadtban.

MATTONI és WILLE, BUDAPESTEN
budai keserűvízforrásoknak tulajdonosai.

Előfizetési felhívás

KELET NÉPE

POLITIKAI NAPILAPRA.

A JOBBOLDALI ELLENZÉK FŐKÖZLÖNYE.

Megjelen minden nap egy nagy íven, Felelős szerkesztő: **HALÁSZ IMRE.** Előfizetési ára egy évre 20 frt | negyedévre frt 5.-
hétfőn és ünnepnapokon, mint esti lap félíven. félévre 10 | egy óra ... 1.80

A KELET NÉPE bátran és határozottan kitzte az ellenzéki zászlót akkor, midőn az egész ország majdnem kivétel nélkül a bizalom és lelkesedés áradatában uszott a fusio alapján létrejött kormány iránt. Azóta már közel három év haladt el felettünk; sok nevezetes eseményt éltünk át, sok nehéz próbán ment keresztül az ország, és sok nagy, bár néha fájdalmas igazságra, melyet a közönség nagyobb része ezelőtt két évvel még hinni nem akart, megtanította a nemzetet a tapasztalás.

Akik a jelen kormány megalakulása után azt hitték, hogy új emberek — új elvek, új eszmék és új irány nélkül, képesek lesznek orvosolni az ország bajait, azok ma már beláthatták tévedésüket. A minnek bekövetkeztét annyiszor megjósoltuk, hogy t. i. a Tisza-miniszterium politikai értékére vonatkozólag útni fog nemsokára a teljes kiábrándulás órája, az ime bekövetkezett. A Tisza-miniszterium nemcsak nem valósította azon feladatokat, melyekre vállalkozott: de egyáltalán nem áll a komoly jelen s vészterhes jövő követelményeinek magaslatán.

Miután a kormány adminisztratív bölcsesége a közigazgatási bizottságokban, pénzügyi képessége az egyenes adók mérték nélküli fölemelésében kimerítette magát, — hátra volt még egy remény, hogy az ország érdekében végre valami údvöset és hasznosat is képes lesz keresztülvinni. A vám- és keres-

kedelmi szövetségre vonatkozó szerződés czélszerű módosításától s ezzel kapcsolatban indirect adóink jövedelmezőbbé tételétől, kiváltképpen pedig a kormány által a vállalt új terhek némi recompensatiója gyanánt ígért önálló magyar banktól várta a mindenben csalogott ország viszonyainak jobbrafordulását.

De ismét csalódott. Az indirect adók jövedelmezőbbé nem tettek, ellenben a véd- és finanszíromok alakjában újabb terhek fogtak rovatni a már is kimerült országra, a magyar bankot pedig a kormány nemcsak nem képes megvalósítani, de ez ügyet általában annyira elrontotta, egy oly zsákutcába juttatta, hogy a végeredmény egyszerű capitulatio lett a hatalmas osztr. nemzeti bank előtt.

A Tisza-kormány ezen tökéletes erkölcsi veresége az egész vonalon kötelességünké teszi, hogy mi, kik vele szemben az igazságos, de szigorú kritika s a loyális ugyan, de e mellett határozott elvi oppositio álláspontjára helyezkedtünk: e nehéz időkben még tömörebben sorakozzunk.

A KELET NÉPE politikai irányát bővebben jellemezni most, midőn már harmadik évfolyamába lépett, fölösleges. A conservatív irány határozott képviselője maradánd e lap, ugy mint eddig volt. Kötő összeköttetései egyttal azon helyzetbe hozzák a szerkesztőséget, hogy a művelt olvasó közönség minden igényeinek megfelelő s mindig jól értesült lapot nyujthat az olvasóknak.

Az előfizetési pénzek legczélszerűbben postautalvánnyal a KELET NÉPE kiadó-hivatalába küldendők: Budapest, Franklin-Társulat épületében, egyetem-utca 4-ik szám.

A „Kelet Népe“ kiadóhivatala.

Előfizetési-feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK egy évre: egész évre - 12 frt, félévre - 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre - 8 frt, félévre - 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre - 6 frt, félévre - 3 *

26. szám. — 1877. Budapest, julius 1. XXIV. évfolyam.

TEMETÉS A TÖRÖKÖKNÉL.

A török nép vallásos hite kalauz gyanánt szolgál a mohamedán ember egész életére. Meghagyja az igazhívőnek, hogy az élet bármely körülményei közt hogyan cselekedjék, sőt még azt is, hogyan gondolkodjék. Kiséri őt a bölesőtől a sirig, sőt még a földöntuli életben való magartartását is szabályozza. A mohamedán vallás nagyon sok külső szertartáshoz van kapcsolva, melyek, ép ugy mint más val-

lásfelekezetüeknél is, lényegnek tekintenek. Ezeken változtatni nem lehet, a nélkül, hogy hitük szerint, a vallás lényegét is meg ne támadná. Ilyen vallásos szertartások szabják meg a temetést is.

Ez a mi szertartásunk szerinti temetéstől lényegileg elüt, s ezuttal alkalmat veszünk, hogy azt, Kabuli pasa volt szentpétervári török nagykövet temetését ábrázoló képünk kíséretében, megismertessük olvasóinkkal.

A mohamedán török, mint sorshivő, mindent előre megállapítottak híven, mindenbe belenyugszik; mert Allahnak, a ha-

talmasnak akarata szerint történik minden, s abban megnyugodni tartozunk. Ez az ő meggyőződésük, s így a megtörténendő dolgot megakadályozni, vagy a megtörtént felett aggódni vagy búslakodni, egyáltalán nem volna egyéb, mint isten akarata ellen cselekedni, vagy az ellen zugolódni.

E hitből kifolyólag a halottat siratni vagy koporsója fölött isten ellen zugolódni, bűnnek tartatik. Azért ha a családapa, vagy a család valamely tagja meghal, a nőt azonnal eltávolítják a halott mellől, mert sirásával könnyen megsérthetné az isten rendelését. Mihelyt az igazhívőről

TÖRÖK TEMETÉS.
Kabuli pasa temetése Konstantinápolyban.